

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1994-1995 (*)

7 APRIL 1995

**Verzoeken ingediend krachtens
artikel 1 van de wet van 3 april 1995
houdende tijdelijke en gedeeltelijke
uitvoering van artikel 103 van de
Grondwet**

VERSLAG

NAMENS DE BIJZONDERE
COMMISSIE (1)

UITGEBRACHT DOOR DE HEREN
VAN PARYS EN REYNDERS

INHOUD

	Blz.
I. Inleiding	2
II. Onderzoek	2
1. Hoorzitting met de procureur-generaal bij het Hof van cassatie	3
2. Het « gelasten » van onderzoeksdaden	3
3. Diplomatieke onschendbaarheid	4
4. Onderzoeksdaden	4
5. Geheim van het onderzoek	5
6. Verslag door de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie uit te brengen bij de Kamer van volksvertegenwoordigers	5

De commissie vergaderde met gesloten deuren.

(1) Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Nothomb.

Leden :

C.V.P. HH. De Clerck, Van Parys.
P.S. HH. Eerdekens, Ylief.
V.L.D. HH. Coveliers, Verwilghen.
S.P. HH. Landuyt, Van der Maelen.
P.R.L. H. Reynders.
P.S.C. H. Gehlen.
Ecolo/ Mevr. Dua.
Agalev

(*) Vierde zitting van de 48e zittingsperiode.

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1994-1995 (*)

7 AVRIL 1995

**Requêtes introduites en vertu de
l'article 1er de la loi du 3 avril 1995
portant exécution temporaire et
partielle de l'article 103 de la
Constitution**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA
COMMISSION SPECIALE (1)

PAR MM.
VAN PARYS ET REYNDERS

TABLE DES MATIERES

	Pages
I. Introduction	2
II. Examen	2
1. Audition du procureur général près la Cour de cassation	3
2. La faculté « d'ordonner » des actes d'instruction	3
3. Immunité diplomatique	4
4. Actes d'instruction	4
5. Secret de l'instruction	5
6. Rapport à faire par le procureur général près la Cour de cassation à la Chambre des représen- tants	5

La réunion de la commission a eu lieu à huis clos.

(1) Composition de la commission :

Président : M. Nothomb.

Membres :

C.V.P. MM. De Clerck, Van Parys.
P.S. MM. Eerdekens, Ylief.
V.L.D. MM. Coveliers, Verwilghen.
S.P. MM. Landuyt, Van der Maelen.
P.R.L. M. Reynders.
P.S.C. M. Gehlen.
Ecolo/ Mme Dua.
Agalev

(*) Quatrième session de la 48e législature.

III. Advies	6
1. De heer W. Claes, gewezen vice-eerste minister en minister van Economische Zaken	6
2. De heer G. Coëme, gewezen minister van Landsverdediging	6
3. De heer L. Tobback, gewezen minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt	7

DAMES EN HEREN,

I. — INLEIDING

1. Bij brieven van 5 april 1995 (zie bijlage) heeft de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie aan de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers drie verzoekschriften gericht, overeenkomstig de wet van 3 april 1995 houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet, waarvan artikel 1, eerste lid, bepaalt dat « de Kamer van volksvertegenwoordigers kan gelasten de door haar aangewezen daden van onderzoek, de aanhouding uitgezonderd, te verrichten ten aanzien van een minister, op een met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie en met vermelding van de feitelijke omstandigheden van de zaak ».

Die verzoekschriften strekken ertoe de Kamer te doen gelasten dat diverse daden van onderzoek zullen worden verricht ten aanzien van :

- de heer Willy Claes, gewezen minister;
- de heer Guy Coëme, gewezen minister;
- de heer Louis Tobback, gewezen minister.

2. De Kamer heeft op 6 april 1995, in plenaire vergadering, volgens de regel van de evenredige vertegenwoordiging een bijzondere commissie ingesteld, voorgezeten door de voorzitter van de Kamer zonder dat deze stemrecht heeft, en bestaande uit elf leden.

De Kamer heeft die Commissie ermee belast haar voorstellen te doen in verband met het gevolg dat aan die verzoekschriften dient te worden gegeven.

3. De bijzondere commissie heeft dezelfde dag vergaderd en heeft de heren Van Parys en Reynders als rapporteurs aangesteld.

Een afschrift van de brieven van de procureur-generaal werd aan de leden bezorgd.

4. Tijdens de commissievergadering hebben de leden kennis genomen van een brief van de heer Coëme, waarin deze verklaart dat hij niet door de Commissie wenst te worden gehoord, en zich voor het Hof van Cassatie wenst te verantwoorden.

II. — ONDERZOEK

Na analyse van de door de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie toegezonden brieven, vroeg de Commissie zich af of het niet noodzakelijk was de procureur-generaal te horen. Die brieven gaven ook aanleiding tot een discussie over de volgende punten :

III. Avis	6
1. M. W. Claes, ancien vice-premier ministre et ministre des Affaires économiques	6
2. M. G. Coëme, ancien ministre de la Défense nationale	6
3. M. L. Tobback, ancien ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique	7

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — INTRODUCTION

1. Par lettres du 5 avril 1995 (voir annexe), le procureur général près la Cour de cassation a adressé au président de la Chambre des représentants trois requêtes en application de la loi du 3 avril 1995 portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution, dont l'article 1er, alinéa 1er, permet à la Chambre des représentants d'ordonner que les actes d'instruction qu'elle indique, à l'exception de l'arrestation, soient accomplis à l'égard d'un ministre, sur requête motivée du procureur général près la Cour de cassation, mentionnant les circonstances de fait de la cause ».

Ces requêtes tendent à ce que la Chambre ordonne que divers actes d'instruction soient accomplis à l'égard de :

- M. l'ancien ministre Willy Claes;
- M. l'ancien ministre Guy Coëme;
- M. l'ancien ministre Louis Tobback.

2. La Chambre, réunie en séance plénière le 6 avril 1995, a constitué, selon la règle de la représentation proportionnelle, une commission spéciale présidée sans voix délibérative par le président de la Chambre et composée de onze membres.

La Chambre l'a chargée de faire des propositions concernant la suite qu'il convient de donner à ces requêtes.

3. La commission spéciale s'est réunie le même jour et a désigné MM. Van Parys et Reynders comme rapporteurs.

Une copie des lettres du procureur général fut transmise aux membres.

4. Au cours de sa réunion, les membres ont pris connaissance d'une lettre de M. Coëme par laquelle il signale qu'il ne souhaite pas être entendu par la commission et désire pouvoir s'expliquer devant la Cour de cassation.

II. — EXAMEN

L'analyse des lettres adressées par le procureur général près la Cour de cassation a conduit la Commission à s'interroger sur la nécessité de procéder à l'audition du procureur général. Ces lettres ont également suscité un débat sur les différents éléments suivants, à savoir :

- het gelasten van onderzoeksdaten;
- de diplomatieke onschendbaarheid;
- de onderzoeksdaten;
- het geheim van het onderzoek;
- het door de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers uit te brengen verslag.

1. Hoorzitting met de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie

Verscheidene leden geven de wens te kennen de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, de heer J. Velu, te horen.

Voor die hoorzitting worden tal van argumenten aangevoerd :

- nader worden geïnformeerd over de diplomatieke onschendbaarheid van de heer Claes;
- waarborgen krijgen voor een sereen onderzoek, zonder lekken;
- opheldering krijgen omtrent de beperking tot drie ministers;
- het gevolg dat aan de beschikking zal worden gegeven, nader toegelicht te krijgen.

Andere leden zijn daarentegen van oordeel dat het de commissie niet toekomt het onderzoek te voeren.

De volgende argumenten worden naar voren gebracht :

- de hoorzitting met de procureur-generaal zou indruisen tegen de geest van de wet van 3 april 1995 houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet;
- deze hoorzitting zou als een teken van wantrouwen tegenover de rechterlijke macht kunnen worden beschouwd;
- een dergelijke hoorzitting zou ertoe leiden dat de partijen niet gelijk worden behandeld aangezien de in de verzoekschriften geciteerde personen niet worden gehoord.

Na een uitvoerige gedachtenwisseling beslist de commissie met 9 tegen 2 stemmen de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie te horen, maar zich daarbij te beperken tot de volgende elementen :

- de draagwijdte van de beschikking van de Kamer van Volksvertegenwoordigers;
- de bevoegdheid van de raadsheer die als onderzoeksrechter is aangewezen;
- het diplomatiek statuut van de heer Claes;
- het geheim van het onderzoek;
- het voorschrijven van opdrachten aan officieren van gerechtelijke politie;
- het verslag van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie in verband met de daden van onderzoek die werden verricht.

2. Het « gelasten » van onderzoeksdaten

Tijdens het onderhoud met de heer Velu, procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, is tot uiting

- la faculté d'ordonner des actes d'instruction;
- l'immunité diplomatique;
- les actes d'instruction ;
- le secret de l'instruction;
- le rapport à faire par le procureur général près la Cour de cassation à la Chambre des représentants.

1. Audition du procureur général près la Cour de cassation

Plusieurs membres formulent la demande de pouvoir entendre le procureur général près la Cour de cassation, M. J. Velu.

Plusieurs arguments sont avancés en faveur de cette audition :

- recevoir des précisions quant à l'immunité diplomatique de M. Claes;
- obtenir des garanties quant à une instruction sereine à l'abri de fuites;
- avoir des éclaircissements quant à la limitation à trois ministres;
- préciser les suites qui seront données à l'ordonnance.

D'autres membres considèrent au contraire qu'il n'appartient pas à la commission de mener l'instruction.

Les arguments suivants sont également évoqués :

- l'audition du procureur général près la Cour de cassation irait à l'encontre de la philosophie de la loi du 3 avril 1995 portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution;
- cette audition pourrait constituer un signe de méfiance vis-à-vis du pouvoir judiciaire;

- une telle audition entraînerait un déséquilibre entre les parties, étant donné que les personnes citées dans les requêtes ne sont pas entendues.

Suite à un large échange de vues, la commission décide par 9 voix contre 2 de procéder à l'audition du procureur général près la Cour de cassation tout en limitant celle-ci aux éléments suivants :

- portée de l'ordonnance de la Chambre des représentants;
- pouvoirs du conseiller désigné en qualité de juge d'instruction;
- statut diplomatique de M. Claes;
- secret de l'instruction;
- prescription de devoirs à des officiers de police judiciaire;
- rapport du procureur général près la Cour de cassation quant aux actes d'instruction accomplis.

2. Faculté d'« ordonner » des actes d'instruction

Il est apparu, au cours de l'entretien avec M. Velu, procureur général près la Cour de cassation, que le

gekomen dat het feit dat de wetgever bij het formuleren van artikel 1 van de wet van 3 april 1995 houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet, geopteerd heeft voor de term « gelasten » in plaats van « toelaten », praktische problemen heeft doen rijzen bij het opstellen van de met redenen omklede verzoeken.

De procureur-generaal heeft meer bepaald onderstreept dat hij de lijst van gevraagde onderzoeksdaaden, gezien het gebruik van de term « gelasten », ruimer heeft moeten formuleren dan wellicht het geval zou zijn geweest mocht de term « toelaten » zijn gehanteerd in artikel 1 van voornoemde wet.

De commissie stelt vast dat zij niet anders kan doen dan de wet van 3 april 1995 toepassen zoals zij geformuleerd is.

Zij besluit aan de Kamer voor te stellen een zo ruim mogelijke reeks van onderzoeksdaaden te gelasten teneinde het onderzoek niet te belemmeren.

Het is dan aan de raadsheer-onderzoeksrechter, om op grond van de feiten die in de volgende twee maanden kunnen bekend worden, te beslissen welke onderzoeksdaaden op grond van die beslissing van de Kamer effectief moeten worden gesteld.

De commissie onderstreept dat uit het feit dat een ruime reeks van daaden van onderzoek worden gelast tegen de drie gewezen ministers, in geen geval een vermoeden van schuld mag worden afgeleid.

3. Diplomatieke onschendbaarheid

De commissie herinnert eraan dat de daaden van onderzoek die zij voorstelt te gelasten ten aanzien van de heer Willy Claes, kunnen onderworpen zijn aan voorafgaandelijk te nemen maatregelen inzake de opheffing van de diplomatieke onschendbaarheid van de heer Claes.

4. Onderzoeksdaaden

Bij zijn brieven van 5 april 1995 verzoekt de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie de Kamer van volksvertegenwoordigers de volgende onderzoeksdaaden te gelasten :

- a) de ondervraging van de betrokkene;
- b) het verhoor van getuigen;
- c) de confrontaties;
- d) de huiszoekingen;
- e) de inbeslagnemingen;
- f) de onderzoeken van deskundigen;
- g) het voorschrijven van opdrachten aan officieren van gerechtelijke politie;
- h) de ambtelijke opdrachten.

Toen de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie werd gehoord, heeft hij gepreciseerd dat hij bewust de bewoordingen « het voorschrijven van opdrachten aan officieren van gerechtelijke politie » gebruikt heeft, in plaats van de term « delegatie »

fait que le législateur ait opté, dans la formulation de l'article 1er de la loi du 3 avril 1995 portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution, pour le terme « ordonner » au lieu d'« autoriser » a créé des difficultés pratiques lors de la rédaction des requêtes motivées.

Le procureur général a plus particulièrement souligné que l'utilisation du terme « ordonner » l'avait obligé à formuler la liste des actes d'instruction demandés de manière plus large qu'il ne l'aurait sans doute fait si le législateur avait utilisé le terme « autoriser » à l'article 1er de la loi précitée.

La commission constate qu'elle ne peut qu'appliquer la loi du 3 avril 1995 telle qu'elle est formulée.

Elle décide de proposer à la Chambre d'ordonner l'accomplissement du plus large éventail possible d'actes d'instruction afin que l'enquête ne soit pas entravée.

Il appartiendra dès lors au conseiller désigné en qualité de juge d'instruction de déterminer, sur la base des faits qui pourraient être connus au cours des deux prochains mois, les actes d'instruction qui devront effectivement être accomplis suite à la décision de la Chambre.

La commission souligne que le fait qu'un large éventail d'actes d'instruction a été ordonné à l'égard des trois anciens ministres ne permet en aucun cas d'inférer une quelconque présomption de culpabilité dans leur chef.

3. Immunité diplomatique

La commission rappelle que les actes d'instruction qu'elle propose d'ordonner à l'égard de M. Willy Claes peuvent être subordonnés à la prise de mesures préalables en ce qui concerne la levée de l'immunité diplomatique de M. Claes.

4. Actes d'instruction

Dans ses lettres du 5 avril 1995 le procureur général près la Cour de cassation demande à la Chambre des représentants d'ordonner les actes d'instruction suivants :

- a) l'interrogatoire de l'intéressé;
- b) l'audition de témoins;
- c) les confrontations;
- d) les perquisitions et visites domiciliaires;
- e) les saisies;
- f) les expertises;
- g) la prescription de devoirs à des officiers de police judiciaire;
- h) les commissions rogatoires.

Lors de son audition, le procureur général près la Cour de cassation a précisé qu'il a utilisé à dessein les termes « prescription de devoirs à des officiers de police judiciaire », en lieu et place du terme « délégation » parce qu'il visait une délégation limitée de

omdat hij een beperkte delegatie bedoelde van taken aan officieren van gerechtelijke politie. Aangezien de als onderzoeksrechter aangewezen raadsheer materieel in de onmogelijkheid verkeert alle onderzoeksdaden te verrichten, moeten beperkte delegaties kunnen worden gelast.

Gelet op die preciseringen beslist de commissie de volgorde van de onderzoeksdaden zoals deze door de procureur-generaal in zijn brieven geformuleerd is, te wijzigen zodat voor de ondervragingen in ieder geval geen delegatie mogelijk is. Alleen de als onderzoeksrechter aangewezen raadsheer kan tot die ondervragingen overgaan. Voor de andere onderzoeksdaden beveelt de commissie aan dat bij het voorschrijven omzichtig zou worden tewerkgegaan, in functie van de noden van het onderzoek.

Derhalve wordt de volgorde van de onderzoeksdaden waarvoor een beschikking wordt gevraagd gewijzigd als volgt :

- a) de ondervraging van de betrokkene;
- b) het verhoor van getuigen;
- c) de confrontaties;
- d) de huiszoekingen;
- e) de inbeslagnemingen;
- f) de onderzoeken van deskundigen;
- g) de ambtelijke opdrachten;
- h) het voorschrijven van opdrachten bedoeld in b) tot g) aan officieren van gerechtelijke politie.

5. Geheim van het onderzoek

Nadat verscheidene leden uiting hebben gegeven aan hun bezorgdheid in verband met het geheim van het onderzoek, verklaart de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie tijdens zijn hoorzitting dat de nodige maatregelen zullen worden getroffen om het geheim van het onderzoek te vrijwaren.

6. Verslag door de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie uit te brengen bij de Kamer van volksvertegenwoordigers

Hoewel de bepaling die de Kamer uitdrukkelijk het recht gaf om aan de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie te vragen verslag uit te brengen over de verrichte daden van onderzoek, door de Senaat werd weggelaten uit het ontwerp van wet houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet, heeft de heer Velu, procureur-generaal bij het Hof van Cassatie te kennen gegeven dat hij hoe dan ook van plan is om bij de voorzitter van de nieuwe Kamer verslag uit te brengen over de verrichte daden van onderzoek.

In voornoemd verslag zal in ieder geval worden aangegeven of er al dan niet voldoende aanwijzingen zijn om het inzetten van een procedure van inbeslagnemingstelling te rechtvaardigen.

devoirs à des officiers de police judiciaire. Etant donné que le conseiller désigné en qualité de juge d'instruction ne peut matériellement procéder à tous les actes d'instruction, des délégations limitées doivent pouvoir être ordonnées.

Devant ces précisions, la commission décide de modifier l'ordre des actes d'instruction tel que formulé par le procureur général dans ses lettres afin que les interrogatoires ne puissent en tout état de cause pas faire l'objet de délégations. Seul le conseiller désigné en qualité de juge d'instruction pourra les mener. Pour les autres actes d'instruction la commission recommande que seules des prescriptions prudentes interviennent en fonction des nécessités de l'instruction.

En conséquence, l'ordre des actes d'instruction pour lesquels une ordonnance est demandée est le suivant :

- a) l'interrogatoire de l'intéressé;
- b) l'audition de témoins;
- c) les confrontations;
- d) les perquisitions et visites domiciliaires;
- e) les saisies;
- f) les expertises;
- g) les commissions rogatoires;
- h) la prescription de devoirs repris sous b) à g) à des officiers de police judiciaire.

5. Secret de l'instruction

Suite à la préoccupation formulée par plusieurs membres quant au secret de l'instruction, le procureur général près la Cour de cassation a déclaré lors de son audition que toutes les mesures seraient prises afin que le secret soit sauvegardé.

6. Rapport à faire par le procureur général près la Cour de cassation à la Chambre des représentants

Bien que le Sénat ait supprimé du projet de loi portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution la disposition qui autorisait expressément la Chambre à demander au procureur général près la Cour de cassation de faire rapport sur les actes d'instruction accomplis, M. Velu, procureur général près la Cour de cassation, a précisé qu'en toute hypothèse, il avait l'intention de faire rapport sur les actes d'instruction accomplis au président de la nouvelle Chambre.

Ce rapport précisera s'il existe ou non des indices suffisants pour justifier l'engagement d'une procédure de mise en accusation.

III. — ADVIES

1° *De heer W. Claes, gewezen vice-eerste minister en minister van Economische Zaken*

Gelet op artikel 1 van de wet van 3 april 1995 houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet;

Op grond van de gegevens vervat in het met redenen omklede verzoek van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie;

Om de raadsheer-onderzoeksrechter de mogelijkheid te geven de voor de ontdekking van de waarheid noodzakelijke onderzoeksdaten te verrichten ten laste en ten gunste van de heer Claes;

Stelt de commissie de Kamer eenparig voor, alle gevraagde onderzoeksdaten te gelasten, met name :

- a) de ondervraging van de betrokkene;
- b) het verhoor van getuigen;
- c) de confrontaties;
- d) de huiszoeken;
- e) de inbeslagnemingen;
- f) de onderzoeken door deskundigen;
- g) de ambtelijke opdrachten;
- h) het voorschrijven van opdrachten bedoeld in b) tot g) aan officieren van gerechtelijke politie.

De ten aanzien van de heer Claes te verrichten daden van onderzoek moeten betrekking hebben :

« a) op feiten van corruptie in het kader van de aankoop « Aëromobilité 1 » waarover op 19 december 1988 een contract werd gesloten tussen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door zijn minister van Landsverdediging, de heer Guy Coëme, enerzijds, en de SpA Agusta, vertegenwoordigd door haar voorzitter, de heer Raffaelo Teti, anderzijds, welke feiten bedoeld zijn sub n° 1 tot 10 van het met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal;

b) op feiten van corruptie in het kader van de legeraankoop — of legeraankopen — die aanleiding hebben gegeven tot de « gift », overeenstemmende met het bedrag van meer dan 60 miljoen Belgische frank, die blijkbaar geheel of ten dele bestemd zou zijn geweest voor de SP, met name in het kader van de aankopen « Carapace » en/of « Mirsip », welke feiten bedoeld zijn sub n° 11 van het met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal;

c) op feiten van valsheid in geschrifte en van gebruik van valsheid die blijkbaar met de voormelde feiten van corruptie samenhangen die bedoeld zijn sub n° 12 van het met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal; ».

2° *De heer Guy Coëme, gewezen minister van Landsverdediging*

Gelet op artikel 1 van de wet van 3 april 1995 houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet;

Op grond van de gegevens vervat in het met redenen omklede verzoek van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie en rekening houdend met het feit dat de betrokkene bij brief van 6 april 1995 heeft laten weten dat hij uitleg wil kunnen geven voor het Hof van Cassatie;

III. — AVIS

1° *M. W. Claes, ancien vice-premier ministre et ministre des Affaires économiques*

Vu l'article 1er de la loi du 3 avril 1995 portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution;

Sur la base des données contenues dans la requête motivée du procureur général près la Cour de cassation;

Pour permettre au conseiller désigné en qualité de juge d'instruction d'accomplir les actes d'instruction nécessaires à la recherche de la vérité à charge et à décharge de M. Claes;

La commission propose à l'unanimité à la Chambre d'ordonner tous les actes d'instruction demandés, à savoir :

- a) l'interrogatoire de l'intéressé;
- b) l'audition de témoins;
- c) les confrontations;
- d) les perquisitions et visites domiciliaires;
- e) les saisies;
- f) les expertises;
- g) les commissions rogatoires;
- h) la prescription de devoirs repris sous b) à g) à des officiers de police judiciaire.

Les actes d'instruction à accomplir à l'égard de M. Claes se rapporteront :

« a) à des faits de corruption dans le cadre du marché « Aëromobilité 1 » qui a fait l'objet du contrat conclu le 19 décembre 1988 entre l'Etat belge, représenté par son ministre de la Défense nationale M. Guy Coëme, et la SpA Agusta, représentée par son président M. Raffaelo Teti, faits visés sous les n° 1er à 10 de la requête motivée du procureur général;

b) à des faits de corruption dans le cadre du ou des marchés(s) militaire(s) ayant donné lieu au « don » correspondant à un montant de plus de 60 millions de francs belges, destiné apparemment en tout ou en partie au SP, notamment dans le cadre des marchés « Carapace » et/ou « Mirsip », faits visés sous le n° 11 de la requête motivée du procureur général;

c) à des faits de faux en écritures et usage de faux paraissant connexes à l'ensemble de ces faits de corruption et visés sous le n° 12 de la requête motivée du procureur général; ».

2° *M. Guy Coëme, ancien ministre de la Défense nationale*

Vu l'article 1er de la loi du 3 avril 1995 portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution;

Sur la base des données contenues dans la requête motivée du procureur général près la Cour de cassation et tenant compte du fait que l'intéressé a fait savoir par lettre du 6 avril 1995 qu'il souhaite pouvoir donner des explications devant la Cour de cassation;

Om de raadsheer-onderzoeksrechter de mogelijkheid te geven de voor de ontdekking van de waarheid noodzakelijke onderzoeksdaden te verrichten ten laste en ten gunste van de heer Coëme;

Stelt de commissie de Kamer eenparig voor, alle gevraagde onderzoeksdaden te gelasten, met name :

- a) de ondervraging van de betrokkene;
- b) het verhoor van getuigen;
- c) de confrontaties;
- d) de huiszoekingen;
- e) de inbeslagnemingen;
- f) de onderzoeken door deskundigen;
- g) de ambtelijke opdrachten;
- h) het voorschrijven van opdrachten bedoeld in b) tot g) aan officieren van gerechtelijke politie.

De ten aanzien van de heer Coëme te verrichten daden van onderzoek moeten betrekking hebben :

« op de feiten van corruptie in het kader van de legeraankoop — of legeraankopen — die aanleiding hebben gegeven tot de « gift » overeenstemmende met een bedrag van meer dan 60 miljoen frank, die blijkbaar geheel of ten dele bestemd zou zijn geweest voor de SP, met name in het kader van de aankopen « Carapace » en / of « Mirsip », welke feiten bedoeld zijn sub n° 11 van het met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal; ».

3° De heer L. Tobback, gewezen minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar ambt

Gelet op artikel 1 van de wet van 3 april 1995 houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet;

Op grond van de gegevens vervat in het met redenen omklede verzoek van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie;

Om de raadsheer-onderzoeksrechter de mogelijkheid te geven de voor de ontdekking van de waarheid noodzakelijke onderzoeksdaden te verrichten ten laste en ten gunste van de heer Tobback;

Stelt de commissie de Kamer eenparig voor, alle gevraagde onderzoeksdaden te gelasten, met name :

- a) de ondervraging van de betrokkene;
- b) het verhoor van getuigen;
- c) de confrontaties;
- d) de huiszoekingen;
- e) de inbeslagnemingen;
- f) de onderzoeken door deskundigen;
- g) de ambtelijke opdrachten;
- h) het voorschrijven van opdrachten bedoeld in b) tot g) aan officieren van gerechtelijke politie.

De ten aanzien van de heer Tobback te verrichten daden van onderzoek moeten betrekking hebben :

« a) op feiten van corruptie in het kader van de aankoop « Aéromobilité 1 » waarover op 19 december 1988 een contract werd gesloten tussen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door zijn minister van Landsverdediging, de heer Guy Coëme, enerzijds, en de SpA Agusta, vertegenwoordigd door haar voorzitter, de heer Raffaello Teti, anderzijds, welke feiten bedoeld zijn sub n° 1 tot 10 van het met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal; ».

Pour permettre au conseiller désigné en qualité de juge d'instruction d'accomplir les actes d'instruction nécessaires à la recherche de la vérité à charge et à décharge de M. Coëme;

La commission propose à l'unanimité à la Chambre d'ordonner tous les actes d'instruction demandés, à savoir :

- a) l'interrogatoire de l'intéressé;
- b) l'audition de témoins;
- c) les confrontations;
- d) les perquisitions et visites domiciliaires;
- e) les saisies;
- f) les expertises;
- g) les commissions rogatoires;
- h) la prescription de devoirs repris sous b) à g) à des officiers de police judiciaire.

Les actes d'instruction à accomplir à l'égard de M. Coëme se rapporteront :

« aux faits de corruption dans le cadre du ou des marché(s) militaire(s) ayant donné lieu au « don » correspondant à un montant de plus de 60 millions de francs belges, destiné apparemment en tout ou en partie au SP, notamment dans le cadre des marchés « Carapace » et / ou « Mirsip », faits visés sous le n° 11 dans la requête motivée du procureur général; ».

3° M. L. Tobback, ancien ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique

Vu l'article 1er de la loi du 3 avril 1995 portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution;

Sur la base des données contenues dans la requête motivée du procureur général près la Cour de cassation;

Pour permettre au conseiller désigné en qualité de juge d'instruction d'accomplir les actes d'instruction nécessaires à la recherche de la vérité à charge et à décharge de M. Tobback;

La commission propose à l'unanimité à la Chambre d'ordonner tous les actes d'instruction demandés, à savoir :

- a) l'interrogatoire de l'intéressé;
- b) l'audition de témoins;
- c) les confrontations;
- d) les perquisitions et visites domiciliaires;
- e) les saisies;
- f) les expertises;
- g) les commissions rogatoires;
- h) la prescription de devoirs repris sous b) à g) à des officiers de police judiciaire.

Les actes d'instruction à accomplir à l'égard de M. Tobback se rapporteront :

« a) à des faits de corruption dans le cadre du marché « Aéromobilité 1 » qui a fait l'objet du contrat conclu le 19 décembre 1988 entre l'Etat belge, représenté par son ministre de la Défense nationale M. Guy Coëme, et la SpA Agusta, représentée par son président M. Raffaello Teti, faits visés sous les n° 1 à 10 de la requête motivée du procureur général; ».

b) op feiten van corruptie in het kader van de legeraankoop — of legeraankopen — die aanleiding hebben gegeven tot de « gift », overeenstemmende met een bedrag van meer dan 60 miljoen Belgische Frank, die blijkbaar geheel of ten dele bestemd zouden zijn geweest voor de SP, met name in het kader van de aankopen « Carapace » en/of « Mirsip », welke feiten bedoeld zijn sub n° 11 van het met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal;

c) op feiten van valsheid in geschrifte en van gebruik van valsheid die blijkbaar samenhang vertonen met de voormelde feiten van corruptie en die bedoeld zijn sub n° 12 van het met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal; ».

*
* *

Tijdens haar vergadering van 7 april 1995 heeft de commissie het voorliggende verslag eenparig goedgekeurd.

De rapporteurs,

T. VAN PARYS
D. REYNDERS

De voorzitter,

Ch.-F. NOTHOMB

b) à des faits de corruption dans le cadre du ou des marché(s) militaire(s) ayant donné lieu au « don » correspondant à un montant de plus de 60 millions de francs belges, destiné apparemment en tout ou en partie au SP, notamment dans le cadre des marchés « Carapace » et/ou « Mirsip », faits visés sous le n° 11 de la requête motivée du procureur général;

c) à des faits de faux en écritures et usage de faux paraissant connexes à l'ensemble de ces faits de corruption et visés sous le n° 12 de la requête motivée du procureur général; ».

*
* *

Lors de sa réunion du 7 avril 1995, la commission a approuvé le présent rapport à l'unanimité.

Les rapporteurs,

T. VAN PARYS
D. REYNDERS

Le président,

Ch.-F. NOTHOMB

BIJLAGE

HOF VAN CASSATIE
De Procureur-generaal

Brussel, 5 april 1995

Nr Doss. 1501

ZEER SPOEDEISEND - PER BODE
PERSOONLIJK

Bijlage(n) : —

Mijnheer de Voorzitter,

Ondergetekende, Jacques Velu, procureur-generaal bij het Hof van cassatie, heeft de eer U dit verzoekschrift te doen toekomen om te worden voorgelegd aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, met toepassing van de wet van 3 april 1995 houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet, waarvan artikel 1, eerste lid, bepaalt dat "de Kamer van Volksvertegenwoordigers kan gelasten de door haar aangewezen daden van onderzoek, de aanhouding uitgezonderd, te verrichten ten aanzien van een minister, op een met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal bij het Hof van cassatie en met vermelding van de feitelijke omstandigheden van de zaak".

Dit verzoekschrift bedoelt de Kamer te doen gelasten dat verscheidene daden van onderzoek zullen worden verricht ten aanzien van de h. Guy COËME, gewezen minister.

De h. Guy COËME, lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, geboren te Bettincourt op 21 augustus 1946, wonende te Borgworm, avenue Edmond Leburton 146, is vanaf 9 mei 1988 minister van Landsverdediging geweest. Van 7 maart 1992 tot 21 januari 1994 was hij vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en van Overheidsbedrijven.

I. Redenen van het verzoek en feitelijke omstandigheden van de zaak.

A. - Aanwijzingen van corruptie in het kader van de aankoop "Aéromobilité 1"
(Agusta-zaak)

1. Dit verzoek heeft in hoofdzaak betrekking op wat men gemeenzaam "de zaak Agusta" is gaan noemen, meer bepaald op de aankoop "Aéromobilité 1" waarover op 19 december 1988 een contract werd gesloten tussen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door zijn minister van Landsverdediging, de heer Guy Coëme, enerzijds, en de SpA Agusta, vertegenwoordigd door haar voorzitter, de heer Raffaello Teti, anderzijds.

Aan de heer Voorzitter
van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

In verband met die aankoop werd minister Guy Coëme op 1 februari 1994 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers in beschuldiging gesteld voor het Hof van cassatie uit hoofde van corruptie, met toepassing van het oude artikel 90 (thans 103) van de Grondwet.

De bewuste aankoop betrof de levering aan het Belgische leger :

- van 46 helikopters, waarvan 28 uitgerust als anti-tank-versie, met bewapeningssystemen, en 18 uitgerust als observatie-versie,
- van bijbehorende uitrustingen en van materieelombouwingen,
- van diverse prestaties in verband met de technische bijstand en de opleiding van het personeel.

De h. Guy Coëme had, op 22 november 1988, een nota opgesteld "voor het ministercomité voor sociale en economische coördinatie" (M.C.S.E.C.) waarin hij aan dat comité voorstelde zijn instemming te betuigen met de toewijzing van de levering aan de SpA Agusta.

Wat de economische kant van de aankoop betrof, had de h. Willy Claes, in zijn hoedanigheid van minister van Economische zaken, uiting gegeven aan "een lichte voorkeur voor de Italiaanse offerte".

Dat voorstel tot toewijzing werd op 8 december 1988 aangenomen door het voormelde M.C.S.E.C. waarvan met name minister Tobback deel uitmaakte.

Op 9 december 1988 werd dan de beslissing van het M.C.S.E.C. door de Ministerraad goedgekeurd.

Aan gezegd aankoopcontract werden verscheidene wijzigingen en aanvullingen aangebracht die telkens opgenomen werden in aanhangsels ervan tussen 13 januari 1989 en 13 februari 1992.

Die aankoop heeft aanleiding gegeven tot twee parallelle gerechtelijke onderzoeken die, in nauwe onderlinge samenwerking, gevoerd werden door onderzoeksrechter Mevrouw Ancia in Luik (dossier nr 28/93) resp. door raadsheer Fischer van het Hof van cassatie (dossier nr A.94.0001.F).

2. Het lijkt nu reeds vast te staan dat de Italiaanse firma SpA Agusta, in het kader van die aankoop, aan ten minste drie maatschappijen commissielonen heeft uitgekeerd, te weten minimum :

- 9.146.286 Belgische frank die in 1989, 1990, 1991 en 1993 overgemaakt werden ten gunste van de b.v.b.a. MCA Tronix te Angleur, Parc Industriel de Recherches du Sart-Tilman, avenue des Noisetiers, op rekening nr 551-2864600-65 geopend bij de Bank Paribas te Luik;

- 16.462.380 Belgische frank die in 1989, 1990 en 1991 overgemaakt werden ten gunste van de maatschappij Downhole Technology (Consultants) Limited te Jersey (Kanaaleilanden), St-Hélier, Broadstreet 31, op rekening nr 35.181.283 geopend bij de Midland Bank te Londen, Leadenhall street, EC3;

- 51.331.981 Belgische frank die in 1989 overgemaakt werden aan de naamloze vennootschap Kasma Overseas in Panama, Panama-City, avenida Balboa y calle 39, op rekening nr 280.518 geopend bij de ABN-bank te Zürich (Zwitserland).

Officieel werden die stortingen voorgesteld als de honorering door de SpA Agusta van "consultancy"-activiteiten die haar door die drie maatschappijen werden verleend :

- Wat de b.v.b.a. MCA Tronix betreft - die bestuurd werd door de h. Georges Cywie, vertegenwoordiger in België van de SpA Agusta - bepaalde het consultancy-contract van 27 september 1988 een commissieloon ten belope van 1 % van het totale bedrag van de aankoop (destijds geraamd op 6,4 miljard Belgische frank), een percentage dat evenwel, volgens een briefwisseling tussen MCA Tronix en SpA Agusta, tot 0,25 % zou zijn teruggebracht. De Cywie was voorlopig gehecht onder verdenking van corruptie als dader, mededader of medeplichtige, ondermeer van 13 februari 1995 tot 4 april 1995.

- Wat de maatschappij Downhole Technology (Consultants) Limited betreft - waarvan de voornoemde Georges Cywie wel de economisch begunstigde blijkt te zijn - maakt de sedert 10 november 1988 tussen die maatschappij en de SpA Agusta gevoerde briefwisseling gewag van een consultancy waaraan zou zijn verbonden een commissieloon ten belope van 0,50 % van het totale bedrag van de aankoop. De maatschappij Downhole zou tussen 19 juni 1989 en 16 juni 1991 ten minste 16.462.380 Belgische frank hebben ontvangen.

- Wat de naamloze vennootschap Kasma Overseas betreft, bepaalde het consultancy-contract van 18 november 1988 een commissieloon ten belope van 1 % van het totale bedrag van de aankoop. Later zou die commissie zijn teruggebracht tot 51.331.981 Belgische frank, naar luid van briefwisseling tussen de n.v. Kasma Overseas en de SpA Agusta.

3. Blijkbaar hebben de maatschappijen Downhole Technology (Consultants) Ltd en Kasma Overseas in het kader van die aankoop geen enkel consultancy-werk verricht. Waarschijnlijk zijn het dus enkel "off-shore" nep-maatschappijen die alleen als dekmantel moesten dienen voor de betaling van die commissielonen.

Dienaangaande verklaarde de h. Roberto D'Alessandro, die vanaf januari 1989 voorzitter was van de SpA Agusta, het volgende (vertaling uit het Italiaans via een Franse vertaling) :

"Ik heb de overtuiging opgedaan dat achter die twee maatschappijen diegenen schuil gingen die op Belgisch ministerieel vlak de macht bezaten om in verband met het contract (betreffende de aankoop 'Aéromobilité 1') de principes te bepalen waarmee de concurrerende internationale maatschappijen - en in het bijzonder de Duitse die het op dat ogenblik leek te gaan halen - konden verslagen worden. Ik wil eraan toevoegen dat die twee maatschappijen waaraan achteraf de commissielonen werden overgemaakt, opgetreden zijn voor het contract gesloten werd... Was die 'deus ex machina' er niet geweest, dan zou Agusta het contract met België niet hebben gesloten".

Zijnerzijds legde de h. Angelo Gadia, die binnen de SpA Agusta verantwoordelijk was voor de technische en operationele sector van de onderhandelingen, met name de volgende verklaring af (vertaling uit het Italiaans via een Franse vertaling) :

"Het was binnen onze sector een evident gegeven dat om het contract over de leveringen aan het Belgisch leger tot een goed einde te brengen, er steekpenningen moesten betaald worden. Het was ook geweten dat die steekpenningen in een politieke kring moesten terechtkomen. Het ministerie van Landsverdediging en het ministerie van Economische zaken waren in dat verband even belangrijk... Om de concurrentie te verslaan was het onvermijdelijk dat er steekpenningen werden betaald".

4. De ten gunste van de maatschappij Downhole Technology (Consultants) Ltd gestorte sommen, voor een totaal bedrag van 16.462.380 Belgische frank, werden van de Midland Bank te Londen overgemaakt aan de "Banque Continentale du Luxembourg" te Luxemburg-Stad. Van 1989 tot 1991 werden die sommen verdeeld over andere maatschappijen waarvan de h. Georges Cywie de economisch begunstigde zou zijn. Thans wordt nog nagegaan wat de definitieve bestemming van die gelden eigenlijk was, en met name wat de uiteindelijke bestemming en besteding is geweest van de aanzienlijke bedragen die in baar geld werden opgenomen van de rekeningen van de h. Cywie bij die Luxemburgse bank

5. Wat de 51.331.981 Belgische frank betreft, die in 1989 ten gunste van de maatschappij naar Panamees recht Kasma Overseas werden gestort, zij werden overgemaakt op rekeningen geopend bij de ABN Bank in Zürich ten name van de h. Luc Wallyn, gewezen adjunct nationaal secretaris van de Socialistische Partij (SP), thans voorlopig gehecht uit hoofde van corruptie, als dader, mededader of medeplichtige.

Voor de bij ABN Bank Zürich geopende rekeningen beschikte een Brussels advocaat, de h. Alfons Puelinckx, over een procuratie zowel van de h. Luc Wallyn als van de maatschappij Kasma Overseas. Die advocaat zou contacten hebben gehad met de directie van de SpA Agusta, wat met name blijkt uit het feit dat het de h. Puelinckx is die voor de maatschappij Kasma Overseas het

consultancy-contract heeft ondertekend dat op 18 november 1988 werd gesloten tussen die maatschappij en de SpA Agusta dewelke daarbij zelf vertegenwoordigd was door haar toenmalige voorzitter, de h. Raffaello Teti. De h. Puelinckx zou voornamelijk in betrekking zijn geweest met de h. Enrico Guerra, handelsdirecteur van de SpA Agusta.

De economisch begunstigde van de n.v. Kasma Overseas lijkt een Syrisch onderdaan te zijn, de h. Mohammed Mamoun Kassab Bachi, die zelf sedert jaren een zakenrelatie zou zijn zowel van de h. Alfons Puelinckx als van de SpA Agusta.

De h. Alfons Puelinckx is thans voorlopig gehecht onder verdenking van corruptie als dader, mededader of medeplichtige, terwijl tegen de hh. Raffaello Teti, Enrico Guerra en Mohammed Mamoun Kassab Bachi een internationaal bevel tot aanhouding is uitgevaardigd op dezelfde grond..

6. In de huidige stand van het onderzoek lijken de 51.331.981 Belgische frank die door de SpA Agusta ten gunste van de n.v. Kasma Overseas werden overgemaakt, bestemd te zijn geweest voor de Belgische politieke partij "Socialistische Partij" (SP). Dat bedrag zou, met de instemming van ondermeer de h. Luc Wallyn, zijn geïnd door de h. Etienne Mangé, die verantwoordelijk was voor de boekhouding van die partij. De h. Mangé is eveneens voorlopig gehecht uit hoofde van corruptie als dader, mededader of medeplichtige.

Onderzoeksopdrachten zijn thans in uitvoering om uit te maken of die gelden eventueel niet bestemd waren voor satellietmaatschappijen of V.Z.W.'s van de Socialistische partij.

Verklaringen van de hh. Mangé en Wallyn hebben ertoe geleid dat ook de h. Johan Delanghe in beschuldiging werd gesteld. De h. Delanghe, die in 1988 en 1989 kabinetschef was van minister Willy Claes, zou een belangrijke rol hebben gespeeld in verband met de geheime storting van de SpA Agusta ten gunste van de Socialistische Partij, meer in het bijzonder tijdens bepaalde overlegvergaderingen waaraan hij zou hebben deelgenomen. Ook hij is thans voorlopig geacht onder verdenking van corruptie als dader, mededader of medeplichtige.

Gebleken is bovendien dat wanneer het schandaal van de Agusta-zaak aan het licht is gekomen, de hh. Delanghe, Mangé, Wallyn en Puelinckx overleg zouden hebben gepleegd om te voorkomen dat het gerecht op het spoor zou komen van de in Zwitserland gedane betalingen bestemd voor de S.P.

7. Ten tijde van de toewijzing van de aankoop "Aéromobilité 1" was de voorzitter van de Socialistische Partij de h. Karel Van Miert. Dat voorzitterschap werd op 14 januari 1989 overgenomen door de h. Frank Vandenbroucke.

In 1988 en 1989 maakte de h. Louis Tobback blijkbaar deel uit van het Bureau en van het Uitvoerend Bestuur van de Socialistische Partij. Vanaf

9 mei 1988 was hij minister van Binnenlandse zaken, van Modernisering van de overheidsdiensten, en van de Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen.

De h. Mangé heeft op 17 februari 1995 aan de gerechtelijke politie en aan onderzoeksrechter Ancia verklaard dat hij eind 1988 of begin 1989 de heren Claes, Tobback en Van Miert in kennis heeft gesteld met het voornemen van de SpA Agusta om een "gift" te doen ten gunste van de SP. Hij heeft die verklaring op 21 februari 1995 in zoverre gewijzigd dat zijn gesprekspartners daarbij de heren Claes, Tobback en Vandenbroucke zijn geweest.

Dezen zouden - naar zij zelf en de h. Mangé verklaren - de gebeurtenis van een dergelijke "gift" van de hand hebben gewezen; alle drie situeren zij hun weigering tijdens een vergadering die zou hebben plaatsgehad op 19 januari 1989. Naar het zich laat aanzien werd het geld niettemin grotendeels geïnvesteerd in maatschappijen en verenigingen die nauw met de Socialistische Partij verbonden zijn.

Over die zelfde "gift" verklaarde de h. Wallyn ondermeer: "Kort voordat de aankoop van de helikopters gesloten werd, deelde de h. Puelinckx mij mede dat hij benaderd was door de leiding van Agusta dewelke bereid was aan de SP een gift te doen. U doet me opmerken dat de Italianen die gift enkel zouden gedaan hebben als zij bestelling binnenhaalden. Dat lijkt me inderdaad voor de hand te liggen. Puelinckx heeft mij rechtstreeks in contact gebracht met een leider van Agusta wiens naam ik mij niet meer herinner. Zonder dat zulks uitdrukkelijk werd gezegd, was het duidelijk dat het ging om de aankoop 'Aéromobilité 1'. De inhoud van ons gesprek - dat zeer kort was - kan ik me niet meer herinneren; die persoon wou aan de SP een gift doen. Ik heb hem dus medegedeeld dat ik binnen de SP de nodige contacten zou opnemen".

De h. Willy Claes, die bij het begin van het onderzoek tot tweemaal toe als getuige door onderzoeksrechter Ancia werd gehoord, had daarbij geen gewag gemaakt van de mededeling van de h. Mangé betreffende de mogelijkheid van een "gift" vanwege de SpA Agusta.

Wanneer zij, na de ruchtbaarmaking van de verklaringen van de h. Mangé over een "gift" van Agusta, de pers te woord stonden, hebben de heren Tobback en Vandenbroucke al evenmin onthuld dat de h. Mangé hen van die eventualiteit op de hoogte had gebracht.

Pas later hebben de heren Claes, Tobback en Vandenbroucke publiekelijk toegegeven dat het gesprek met de h. Mangé over de mogelijkheid van een "gift" inderdaad had plaatsgevonden.

8. De h. Mangé heeft eraan toegevoegd dat hij in 1989 en 1990 voor de SP bestemde geldsommen heeft overhandigd aan de nationaal secretaris van die partij, toentertijd Mw Carla Galle. Die sommen waren afkomstig, zo verklaarde de h. Mangé, van rekeningen die ten name van de h. Luc Wallyn geopend waren bij de ABN Bank te Zürich. Steeds volgens de h. Mangé zou het totaal van die geldsommen zowat 30 à 35 miljoen hebben bedragen.

Bovendien zouden 5 miljoen Belgische frank die afkomstig waren van die zelfde rekeningen van de h. Luc Wallyn, in 1990 overgemaakt zijn via de ABN Bank te Luxemburg op een rekening bij de spaarbank Codep. Het zou gaan om een rekening ten name van de V.Z.W. "Verlof voor Jonge Arbeiders" en het overgemaakte bedrag zou bestemd geweest zijn voor de gedeeltelijk delging van een schuld van de n.v. Studin, een satellietmaatschappij van de SP.

Wat het saldo van de 51.331.981 Belgische frank betreft, dat zou in 1993 door de h. Mangé, met instemming van de h. Luc Wallyn, zijn afgehaald en zou ondermeer gediend hebben om de honoraria van de Zwitserse advocaten van de heren Puelinckx en Wallyn te betalen. Deze laatste hebben namelijk in Zwitserland gerechtsmiddelen aangewend om de verzending te voorkomen van de documenten betreffende de uitvoering van de internationale rogatoire opdrachten die onderzoeksrechter Ancia had gegeven en die precies bedoelden de geschiedenis en de desbetreffende bewijsstukken te achterhalen van de bij de ABN Bank te Zürich geopende rekeningen.

Overigens zegt de h. Mangé niet te weten hoe Mw Carla Galle te werk zou zijn gegaan om de liquiditeiten die hij beweert haar te hebben overhandigd, op te nemen in de boekhouding van de SP of van de met die partij verbonden maatschappijen of verenigingen. Wel heeft hij laten verstaan dat bedoeld geld mogelijk ondergebracht werd in een safe bij de Codep aan de Hoogstraat te Brussel.

De h. Vandenbroucke verklaart dat hij van Mw Linda Blomme - die in mei 1991 Mw Carla Galle als nationaal secretaris van de SP is opgevolgd - vernomen heeft dat er in die safe een geldsom lag van onbepaalde herkomst. In 1993 zou hij de h. Mangé bevolen hebben dat geld te verbranden, geld waarvan hij, naar eigen zeggen, het bedrag niet kende. Volgens de h. Mangé ging het om 5 miljoen Belgische frank. De h. Mangé zou dat bevel niet hebben uitgevoerd en zou dat bedrag ingebracht hebben in een maatschappij die hij met zijn medewerker, de h. Guido Triest, had opgezet, te weten de b.v.b.a. Amadeus Consulting Company (A.C.C.).

Over die 5 miljoen zei de h. Mangé nog : "Mijns inziens gaat het om een deel van de 30 à 35 miljoen frank die ik in 1989 en 1990 aan (Mw Carla Galle) gegeven had en die afkomstig waren van de Agusta-commissielonen".

9. De h. Cywie heeft verklaard dat hij van bepaalde topmensen van de SpA Agusta heeft vernomen dat een commissieloon ten belope van 0,50 % van het totale bedrag van de aankoop zou afgegeven zijn aan de h. Willy Claes, minister van Economische zaken, of aan diens kabinetschef, de h. Delanghe, wat binnen het departement van Economische zaken aan de firma Agusta een welwillende houding van het Centraal Bureau voor Legeraankopen (C.B.L.) zou hebben opgeleverd.

Volgens bepaalde gegevens van het onderzoek zou de h. Willy Claes, kort voordat het contract gesloten werd, een discreet onderhoud hebben gehad, op zijn kabinet, met de h. Teti, voormalig voorzitter van de SpA Agusta.

De h. Cywie maakt in zijn verklaringen ook gewag van een bezoek dat de h. Willy Claes al even onopvallend kan hebben gebracht aan het kantoor van advocaat Alfons Puelinckx. Zoals hierboven vermeld, zou die advocaat verscheidene malen in verbinding zijn geweest met topmensen van de SpA Agusta.

10. Uit de parallelle onderzoeken van raadsheer Fischer van het Hof van cassatie, enerzijds, en van onderzoeksrechter Ancia, anderzijds, is gebleken dat tal van personen, van wie ten tijde van de inbeschuldigingstelling van de h. Coëme niet eens de naam bekend was, hetzij betrokken zijn bij de feiten van corruptie die in het kader van de legeraankoop "Aéromobilité 1" lijken te zijn gepleegd, hetzij daarover nuttige inlichtingen kunnen verstrekken.

Voor sommigen daarvan hebben de onderzoeksgerechten aanwijzingen van schuld in aanmerking genomen; vier verdachten zijn aldus voorlopig gehecht : te weten de heren Puelinckx, Wallyn, Mangé en Delanghe. Een vijfde, de h. Cywie, verbleef in voorlopige hechtenis tot gisteren 4 april 1995. Vele anderen werden als getuige gehoord. Daarnaast werden tal van opsporingen, natrekkingen, huiszoekingen en confrontaties verricht.

De bovenstaande uiteenzetting leert dat de ministers Claes en Tobback blijkbaar bij machte zijn aan het gerecht niet onbelangrijke inlichtingen te verstrekken. Sedert zes à zeven weken wordt hun naam vermeld, niet alleen in de door de onderzoekers afgenomen verklaringen, maar ook in de pers; zelf hebben zij uitdrukkelijk gewenst een verklaring af te leggen ten overstaan van raadsheer Fischer van het Hof van cassatie, en dat hebben zij ook gedaan op 27 februari 1995; toen mocht hun evenwel geen enkele vraag gesteld worden, nu die magistraat te hunnen aanzien geen enkele "daad van onderzoek" vermocht te stellen.

B. - De aanwijzingen van corruptie in het kader van een of meer andere legeraankopen.

11. In de loop van het onderzoek in verband met de aankoop "Aéromobilité 1", is aan het licht gekomen dat ingevolge contacten tussen de h. Alfons Puelinckx en de kantoren van de groep Dassault te Parijs, die groep een "gift" zou hebben gedaan die overeenstemde met meer dan 60 miljoen Belgische frank en die geheel of ten dele bestemd zou zijn geweest voor de SP. Dat geld zou zijn overgemaakt op 8 juni 1989 op de rekeningen geopend ten name van de h. Luc Wallyn bij de ABN Bank te Zürich, en wel op de volgende wijze : 30 miljoen Belgische frank op één rekening en 5.131.632 Franse frank op een andere.

De h. Wallyn heeft verklaard dat dit geld vervolgens aan de h. Mangé werd overhandigd voor de SP. De h. Mangé ontkent dat geld te hebben ontvangen, ook al heeft hij op 25 juli 1994 een attest ondertekend luidens hetwelk die fondsen hem werden afgegeven.

Volgens de h. Wallyn was de h. Johan Delanghe, kabinetschef van de h. Willy Claes, op de hoogte van die "gift". De h. Delanghe zou namelijk hebben deelgenomen aan voorafgaande overlegvergaderingen met de heren Puelinckx, Mangé en Wallyn.

Die "gift" zou in verband kunnen staan, hetzij met de Augusta-aankoop, hetzij met andere legeraankopen, waaronder blijkbaar :

i) De aankoop voor het "Carapace"-programma dat betrekking had op de aanschaf van elektronische beveiligingssystemen (E.C.M.) voor de F-16 straalvliegtuigen van de Luchtmacht.

Die aankoop, bekend onder de naam "ECM F-16", zou zijn gesloten in mei 1989 door de h. Guy Coëme, minister van Landsverdediging, bij de Franse firma "Electronique Serge Dassault" (E.S.D.).

Het voorstel tot toewijzing van die aankoop werd door het M.C.S.E.C., waarvan de h. Tobback deel uitmaakte, goedgekeurd op 28 april 1989, nadat de h. Claes, minister van Economische zaken, naar het schijnt, "een duidelijke voorkeur voor de Franse offerte" had geuit, te weten voor de offerte van E.S.D.

ii) De "Mirsip"-aankoop in verband met de modernisering van de Mirage-straaljagers van de Luchtmacht.

Die aankoop zou eind 1989 zijn aangegaan door de h. Guy Coëme bij de naamloze vennootschap SABCA, die gecontroleerd wordt door de groep "Dassault Belgique Aviation" en die als onderaannemers zou hebben gehad de firma SAGEM en de Franse firma Avions Marcel Dassault.

Ook wat die laatste twee aankopen betreft, zou het nuttig zijn de ministers Claes en Tobback te kunnen verhoren, alsook minister Coëme die de contracten zou hebben gesloten.

C. - Aanwijzingen van feiten van valsheid in geschrifte en van gebruik van valsheid die blijkbaar met die aankopen samenhangen.

12. En ten slotte is tijdens het onderzoek betreffende de aankoop "Aéromobilité 1" gebleken dat valsheden in geschrifte kunnen zijn gepleegd en gebruikt, waarschijnlijk door de h. Mangé, betreffende maatschappijen en verenigingen die met de S.P. verbonden zijn, zoals bijvoorbeeld de naamloze vennootschap Studin, en betreffende de b.v.b.a. Amadeus Consulting Company, en dat valse facturen kunnen zijn toegestuurd aan een Franse firma "Fere".

*

*

*

II. - Doel van het verzoekschrift.

13. Gelet op de bovenstaande redenen en op de waarschijnlijkheid dat de federale Kamers zeer binnenkort zullen ontbonden worden, is het in het belang van een goede rechtsbedeling dringend noodzakelijk geworden dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers, in verband met de hieronder vermelde feiten, gelast dat ten aanzien van sommige gewezen ministers diverse daden van onderzoek zullen worden verricht in de voorwaarden bepaald bij de wet van 3 april 1995.

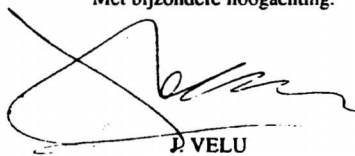
Dit verzoekschrift bedoelt aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers te vragen dat zij gelast de hieronder vermelde daden van onderzoek te verrichten ten aanzien van de h. Guy Coëme, gewezen minister. Twee andere gelijkaardige verzoekschriften, met zelfde dagtekening als dit, betreffen de hh. Willy Claes en Louis Tobback, beiden gewezen ministers.

14. De ten aanzien van de h. Coëme te verrichten daden van onderzoek zouden betrekking hebben op de feiten van corruptie in het kader van de legeraankoop - of legeraankopen - die aanleiding hebben gegeven tot de "gift", overeenstemmende met een bedrag van meer dan 60 miljoen frank, die blijkbaar geheel of ten dele bestemd zou zijn geweest voor de S.P., met name in het kader van de aankopen "Carapace" en/of "Mirsip", welke feiten bedoeld zijn sub nr 11 hierboven;

15. Door de Kamer zouden de volgende voor de ontdekking van de waarheid noodzakelijke onderzoeks daden ten laste en ten gunste worden bevolen :

- a) de ondervraging van de betrokkene
- b) het verhoor van getuigen
- c) de confrontaties
- d) de huiszoeken
- e) de inbeslagnemingen
- f) de onderzoeken door deskundigen
- g) het voorschrijven van opdrachten aan officieren van gerechtelijke politie
- h) de ambtelijke opdrachten.

Met bijzondere hoogachting.

J. VELU

HOF VAN CASSATIE
De Procureur-generaal

Brussel, 5 april 1995

Nr Doss. 1501

ZEER SPOEDEISEND - PER BODE
PERSOONLIJK

Bijlage(n) : —

Mijnheer de Voorzitter,

Ondergetekende, Jacques Velu, procureur-generaal bij het Hof van cassatie, heeft de eer U dit verzoekschrift te doen toekomen om te worden voorgelegd aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, met toepassing van de wet van 3 april 1995 houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet, waarvan artikel 1, eerste lid, bepaalt dat "de Kamer van Volksvertegenwoordigers kan gelasten de door haar aangewezen daden van onderzoek, de aanhouding uitgezonderd, te verrichten ten aanzien van een minister, op een met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal bij het Hof van cassatie en met vermelding van de feitelijke omstandigheden van de zaak".

Dit verzoekschrift bedoelt de Kamer te doen gelasten dat verscheidene daden van onderzoek zullen worden verricht ten aanzien van de h. Louis TOBBACK, gewezen minister.

De h. Louis Marie Joseph TOBBACK, senator-burgemeester, geboren te Leuven op 3 mei 1938 en er wonende Goede Haardlaan 10, is vanaf 9 mei 1988 minister van Binnenlandse zaken, minister van de Modernisering van de overheidsdiensten en minister van de Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen geweest. Van 7 maart 1992 tot 10 oktober 1994 was hij minister van Binnenlandse zaken en van Openbaar ambt. Hij is thans voorzitter van de Socialistische Partij.

I. Redenen van het verzoek en feitelijke omstandigheden van de zaak.

A. - Aanwijzingen van corruptie in het kader van de aankoop "Aéromobilité 1"
(Agusta-zaak)

1. Dit verzoek heeft in hoofdzaak betrekking op wat men gemeenzaam "de zaak Agusta" is gaan noemen, meer bepaald op de aankoop "Aéromobilité 1" waarover op 19 december 1988 een contract werd gesloten tussen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door zijn minister van Landsverdediging, de heer Guy Coëme, enerzijds, en de SpA Agusta, vertegenwoordigd door haar voorzitter, de heer Raffaello Teti, anderzijds.

Aan de heer Voorzitter
van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

In verband met die aankoop werd minister Guy Coëme op 1 februari 1994 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers in beschuldiging gesteld voor het Hof van cassatie uit hoofd van corruptie, met toepassing van het oude artikel 90 (thans 103) van de Grondwet.

De bewuste aankoop betrof de levering aan het Belgische leger :

- van 46 helikopters, waarvan 28 uitgerust als anti-tank-versie, met bewapeningssystemen, en 18 uitgerust als observatie-versie,
- van bijhorende uitrustingen en van materieelombouwingen,
- van diverse prestaties in verband met de technische bijstand en de opleiding van het personeel.

De h. Guy Coëme had, op 22 november 1988, een nota opgesteld "voor het ministercomité voor sociale en economische coördinatie" (M.C.S.E.C.) waarin hij aan dat comité voorstelde zijn instemming te betuigen met de toewijzing van de levering aan de SpA Agusta.

Wat de economische kant van de aankoop betrof, had de h. Willy Claes, in zijn hoedanigheid van minister van Economische zaken, uiting gegeven aan "een lichte voorkeur voor de Italiaanse offerte".

Dat voorstel tot toewijzing werd op 8 december 1988 aangenomen door het voormelde M.C.S.E.C. waarvan met name minister Tobback deel uitmaakte.

Op 9 december 1988 werd dan de beslissing van het M.C.S.E.C. door de Ministerraad goedgekeurd.

Aan gezegd aankoopcontract werden verscheidene wijzigingen en aanvullingen aangebracht die telkens opgenomen werden in aanhangsels ervan tussen 13 januari 1989 en 13 februari 1992.

Die aankoop heeft aanleiding gegeven tot twee parallelle gerechtelijke onderzoeken die, in nauwe onderlinge samenwerking, gevoerd werden door onderzoeksrechter Mevrouw Ancia in Luik (dossier nr 28/93) resp. door raadsheer Fischer van het Hof van cassatie (dossier nr A.94.0001.F).

2. Het lijkt nu reeds vast te staan dat de Italiaanse firma SpA Agusta, in het kader van die aankoop, aan ten minste drie maatschappijen commissielonen heeft uitgekeerd, te weten minimum :

- 9.146.286 Belgische frank die in 1989, 1990, 1991 en 1993 overgemaakt werden ten gunste van de b.v.b.a. MCA Tronix te Angleur, Parc Industriel de Recherches du Sart-Tilman, avenue des Noisetiers, op rekening nr 551-2864600-65 geopend bij de Bank Paribas te Luik;
- 16.462.380 Belgische frank die in 1989, 1990 en 1991 overgemaakt werden ten gunste van de maatschappij Downhole Technology (Consultants) Limited te Jersey (Kanaaleilanden), St-Hélier, Broadstreet 31, op rekening nr 35.181.283 geopend bij de Midland Bank te Londen, Leadenhall street, EC3;
- 51.331.981 Belgische frank die in 1989 overgemaakt werden aan de naamloze vennootschap Kasma Overseas in Panama, Panama-City, avenida Balboa y calle 39, op rekening nr 280.518 geopend bij de ABN-bank te Zürich (Zwitserland).

Officieel werden die stortingen voorgesteld als de honorering door de SpA Agusta van "consultancy"-activiteiten die haar door die drie maatschappijen werden verleend :

- Wat de b.v.b.a. MCA Tronix betreft - die bestuurd werd door de h. Georges Cywie, vertegenwoordiger in België van de SpA Agusta - bepaalde het consultancy- contract van 27 september 1988 een commissieloon ten belope van 1 % van het totale bedrag van de aankoop (destijds geraamd op 6,4 miljard Belgische frank), een percentage dat evenwel, volgens een briefwisseling tussen MCA Tronix en SpA Agusta, tot 0,25 % zou zijn teruggebracht. De h. Cywie was voorlopig gehecht onder verdenking van corruptie als dader, mededader of medeplichtige, ondermeer van 13 februari 1995 tot 4 april 1995.
- Wat de maatschappij Downhole Technology (Consultants) Limited betreft - waarvan de voornoemde Georges Cywie wel de economisch begunstigde blijkt te zijn - maakt de sedert 10 november 1988 tussen die maatschappij en de SpA Agusta gevoerde briefwisseling gewag van een consultancy waaraan zou zijn verbonden een commissieloon ten belope van 0,50 % van het totale bedrag van de aankoop. De maatschappij Downhole zou tussen 19 juni 1989 en 16 juni 1991 ten minste 16.462.380 Belgische frank hebben ontvangen.
- Wat de naamloze vennootschap Kasma Overseas betreft, bepaalde het consultancy-contract van 18 november 1988 een commissieloon ten belope van 1 % van het totale bedrag van de aankoop. Later zou die commissie zijn teruggebracht tot 51.331.981 Belgische frank, naar luid van briefwisseling tussen de n.v. Kasma Overseas en de SpA Agusta.

3. Blijkbaar hebben de maatschappijen Downhole Technology (Consultants) Ltd en Kasma Overseas in het kader van die aankoop geen enkel consultancy-werk verricht. Waarschijnlijk zijn het dus enkel "off-shore" nep-maatschappijen die alleen als dekmantel moesten dienen voor de betaling van die commissielonen.

Dienaangaande verklaarde de h. Roberto D'Alessandro, die vanaf januari 1989 voorzitter was van de SpA Agusta, het volgende (vertaling uit het Italiaans via een Franse vertaling) :

"Ik heb de overtuiging opgedaan dat achter die twee maatschappijen diegenen schuil gingen die op Belgisch ministerieel vlak de macht bezaten om in verband met het contract (betreffende de aankoop 'Aéromobilité 1') de principes te bepalen waarmee de concurrerende internationale maatschappijen - en in het bijzonder de Duitse die het op dat ogenblik leek te gaan halen - konden verslagen worden. Ik wil eraan toevoegen dat die twee maatschappijen waaraan achteraf de commissielonen werden overgemaakt, opgetreden zijn voor het contract gesloten werd...Was die 'deus ex machina' er niet geweest, dan zou Agusta het contract met België niet hebben gesloten".

Zijnerzijds legde de h. Angelo Gadia, die binnen de SpA Agusta verantwoordelijk was voor de technische en operationele sector van de onderhandelingen, met name de volgende verklaring af (vertaling uit het Italiaans via een Franse vertaling) :

"Het was binnen onze sector een evident gegeven dat om het contract over de leveringen aan het Belgisch leger tot een goed einde te brengen, er steekpenningen moesten betaald worden. Het was ook geweten dat die steekpenningen in een politieke kring moesten terechtkomen. Het ministerie van Landsverdediging en het ministerie van Economische zaken waren in dat verband even belangrijk...Om de concurrentie te verslaan was het onvermijdelijk dat er steekpenningen werden betaald".

4. De ten gunste van de maatschappij Downhole Technology (Consultants) Ltd gestorte sommen, voor een totaal bedrag van 16.462.380 Belgische frank, werden van de Midland Bank te Londen overgemaakt aan de "Banque Continentale du Luxembourg" te Luxemburg-Stad. Van 1989 tot 1991 werden die sommen verdeeld over andere maatschappijen waarvan de h. Georges Cywie de economisch begunstigde zou zijn. Thans wordt nog nagegaan wat de definitieve bestemming van die gelden eigenlijk was, en met name wat de uiteindelijke bestemming en besteding is geweest van de aanzienlijke bedragen die in baar geld werden opgenomen van de rekeningen van de h. Cywie bij die Luxemburgse bank

5. Wat de 51.331.981 Belgische frank betreft, die in 1989 ten gunste van de maatschappij naar Panamees recht Kasma Overseas werden gestort, zij werden overgemaakt op rekeningen geopend bij de ABN Bank in Zürich ten name van de h. Luc Wallyn, gewezen adjunct nationaal secretaris van de Socialistische Partij (SP), thans voorlopig gehecht uit hoofde van corruptie, als dader, mededader of medeplichtige.

Voor de bij ABN Bank Zürich geopende rekeningen beschikte een Brussels advocaat, de h. Alfons Puelinckx, over een procuratie zowel van de h. Luc Wallyn als van de maatschappij Kasma Overseas. Die advocaat zou contacten hebben gehad met de directie van de SpA Agusta, wat met name blijkt uit het feit dat het de h. Puelinckx is die voor de maatschappij Kasma Overseas het

consultancy-contract heeft ondertekend dat op 18 november 1988 werd gesloten tussen die maatschappij en de SpA Agusta dewelke daarbij zelf vertegenwoordigd was door haar toenmalige voorzitter, de h. Raffaello Teti. De h. Puelinckx zou voornamelijk in betrekking zijn geweest met de h. Enrico Guerra, handelsdirecteur van de SpA Agusta.

De economisch begunstigde van de n.v. Kasma Overseas lijkt een Syrisch onderdaan te zijn, de h. Mohammed Mamoun Kassab Bachi, die zelf sedert jaren een zakenrelatie zou zijn van de h. Alfons Puelinckx, enerzijds, en van de SpA Agusta, anderzijds.

De h. Alfons Puelinckx is thans voorlopig gehecht onder verdenking van corruptie als dader, mededader of medeplichtige, terwijl tegen de hh. Raffaello Teti, Enrico Guerra en Mohammed Mamoun Kassab Bachi een internationaal bevel tot aanhouding is uitgevaardigd op dezelfde gronden.

6. In de huidige stand van het onderzoek lijken de 51.331.981 Belgische frank die door de SpA Agusta ten gunste van de n.v. Kasma Overseas werden overgemaakt, bestemd te zijn geweest voor de Belgische politieke partij "Socialistische Partij" (SP). Dat bedrag zou, met de instemming van ondermeer de h. Luc Wallyn, zijn geïnd door de h. Etienne Mangé, die verantwoordelijk was voor de boekhouding van die partij. De h. Mangé is eveneens voorlopig gehecht uit hoofde van corruptie als dader, mededader of medeplichtige.

Onderzoeksoopdrachten zijn thans in uitvoering om uit te maken of die gelden eventueel niet bestemd waren voor satellietmaatschappijen of V.Z.W.'s van de Socialistische partij.

Verklaringen van de hh. Mangé en Wallyn hebben ertoe geleid dat ook de h. Johan Delanghe in beschuldiging werd gesteld. De h. Delanghe, die in 1988 en 1989 kabinetschef was van minister Willy Claes, zou een belangrijke rol hebben gespeeld in verband met de geheime storting van de SpA Agusta ten gunste van de Socialistische Partij, meer in het bijzonder tijdens bepaalde overlegvergaderingen waaraan hij zou hebben deelgenomen. Ook hij is thans voorlopig geacht onder verdenking van corruptie als dader, mededader of medeplichtige.

Gebleken is bovendien dat wanneer het schandaal van de Agusta-zaak aan het licht is gekomen, de hh. Delanghe, Mangé, Wallyn en Puelinckx overleg zouden hebben gepleegd om te voorkomen dat het gerecht op het spoor zou komen van de in Zwitserland gedane betalingen bestemd voor de S.P.

7. Ten tijde van de toewijzing van de aankoop "Aéromobilité 1" was de voorzitter van de Socialistische Partij de h. Karel Van Miert. Dat voorzitterschap werd op 14 januari 1989 overgenomen door de h. Frank Vandenbroucke.

In 1988 en 1989 maakte de h. Louis Tobback blijkbaar deel uit van het Bureau en van het Uitvoerend Bestuur van de Socialistische Partij. Vanaf 9 mei 1988 was hij minister van Binnenlandse zaken, van Modernisering van de overheidsdiensten, en van de Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen.

De h. Mangé heeft op 17 februari 1995 aan de gerechtelijke politie en aan onderzoeksrechter Ancia verklaard dat hij eind 1988 of begin 1989 de heren Claes, Tobback en Van Miert in kennis heeft gesteld met het voornemen van de SpA Agusta om een "gift" te doen ten gunste van de SP. Hij heeft die verklaring op 21 februari 1995 in zoverre gewijzigd dat zijn gesprekspartners daarbij de heren Claes, Tobback en Vandenbroucke zijn geweest.

Dezen zouden - naar zij zelf en de h. Mangé verklaren - de gebeurtenis van een dergelijke "gift" van de hand hebben gewezen; alle drie situeren zij hun weigering tijdens een vergadering die zou hebben plaatsgehad op 19 januari 1989. Naar het zich laat aanzien werd het geld niettemin grotendeels geïnvesteerd in maatschappijen en verenigingen die nauw met de Socialistische Partij verbonden zijn.

Over die zelfde "gift" verklaarde de h. Wallyn ondermeer: "Kort voordat de aankoop van de helikopters gesloten werd, deelde de h. Puelinckx mij mede dat hij benaderd was door de leiding van Agusta dewelke bereid was aan de SP een gift te doen. U doet me opmerken dat de Italianen die gift enkel zouden gedaan hebben als zij bestelling binnenhaalden. Dat lijkt me inderdaad voor de hand te liggen. Puelinckx heeft mij rechtstreeks in contact gebracht met een leider van Agusta wiens naam ik mij niet meer herinner. Zonder dat zulks uitdrukkelijk werd gezegd, was het duidelijk dat het ging om de aankoop 'Aéromobilité 1'. De inhoud van ons gesprek - dat zeer kort was - kan ik me niet meer herinneren; die persoon wou aan de SP een gift doen. Ik heb hem dus medegedeeld dat ik binnen de SP de nodige contacten zou opnemen".

De h. Willy Claes, die bij het begin van het onderzoek tot tweemaal toe als getuige door onderzoeksrechter Ancia werd gehoord, had daarbij geen gewag gemaakt van de mededeling van de h. Mangé betreffende de mogelijkheid van een "gift" vanwege de SpA Agusta.

Wanneer zij, na de ruchtbaarmaking van de verklaringen van de h. Mangé over een "gift" van Agusta, de pers te woord stonden, hebben de heren Tobback en Vandenbroucke al evenmin onthuld dat de h. Mangé hen van die eventualiteit op de hoogte had gebracht.

Pas later hebben de heren Claes, Tobback en Vandenbroucke publiekelijk toegegeven dat het gesprek met de h. Mangé over de mogelijkheid van een "gift" inderdaad had plaatsgevonden.

8. De h. Mangé heeft eraan toegevoegd dat hij in 1989 en 1990 voor de SP bestemde geldsommen heeft overhandigd aan de nationaal secretaris van die partij, toentertijd Mw Carla Galle. Die sommen waren afkomstig, zo verklaarde de h. Mangé, van rekeningen die ten name van de h. Luc Wallyn

geopend waren bij de ABN Bank te Zürich. Steeds volgens de h. Mangé zou het totaal van die geldsommen zowat 30 à 35 miljoen hebben bedragen.

Bovendien zouden 5 miljoen Belgische frank die afkomstig waren van die zelfde rekeningen van de h. Luc Wallyn, in 1990 overgemaakt zijn via de ABN Bank te Luxemburg op een rekening bij de spaarbank Codep. Het zou gaan om een rekening ten name van de V.Z.W. "Verlof voor Jonge Arbeiders" en het overgemaakt bedrag zou bestemd geweest zijn voor de gedeeltelijk delging van een schuld van de n.v. Studin, een satellietmaatschappij van de SP.

Wat het saldo van de 51.331.981 Belgische frank betreft, dat zou in 1993 door de h. Mangé, met instemming van de h. Luc Wallyn, zijn afgehaald en zou ondermeer gediend hebben om de honoraria van de Zwitserse advocaten van de heren Puelinckx en Wallyn te betalen. Deze laatsten hebben namelijk in Zwitserland rechtsmiddelen aangewend om de overzending te voorkomen van de documenten betreffende de uitvoering van de internationale rogatoire opdrachten die onderzoeksrechter Ancia had gegeven en die precies bedoelden de geschiedenis en de desbetreffende bewijsstukken te achterhalen van de bij de ABN Bank te Zürich geopende rekeningen.

Overigens zegt de h. Mangé niet te weten hoe Mw Carla Galle te werk zou zijn gegaan om de liquiditeiten die hij beweert haar te hebben overhandigd, op te nemen in de boekhouding van de SP of van de met die partij verbonden maatschappijen of verenigingen. Wel heeft hij laten verstaan dat bedoeld geld mogelijk ondergebracht werd in een safe bij de Codep aan de Hoogstraat te Brussel.

De h. Vandenbroucke verklaart dat hij van Mw Linda Blomme - die in mei 1991 Mw Carla Galle als nationaal secretaris van de SP is opgevolgd - vernomen heeft dat er in die safe een geldsom lag van onbepaalde herkomst. In 1993 zou hij de h. Mangé bevolen hebben dat geld te verbranden, geld waarvan hij, naar eigen zeggen, het bedrag niet kende. Volgens de h. Mangé ging het om 5 miljoen Belgische frank. De h. Mangé zou dat bevel niet hebben uitgevoerd en zou dat bedrag ingebracht hebben in een maatschappij die hij met zijn medewerker, de h. Guido Triest, had opgezet, te weten de b.v.b.a. Amadeus Consulting Company (A.C.C.).

Over die 5 miljoen zei de h. Mangé nog : "Mijns inziens gaat het om een deel van de 30 à 35 miljoen frank die ik in 1989 en 1990 aan (Mw Carla Galle) gegeven had en die afkomstig waren van de Agusta-commissielonen".

9. De h. Cywie heeft verklaard dat hij van bepaalde topmensen van de SpA Agusta heeft vernomen dat een commissieloon ten belope van 0,50 % van het totale bedrag van de aankoop zou afgegeven zijn aan de h. Willy Claes, minister van Economische zaken, of aan diens kabinetschef, de h. Delanghe, wat binnen het departement van Economische zaken aan de firma Agusta een welwillende houding van het Centraal Bureau voor Legeraankopen (C.B.L.) zou hebben opgeleverd.

Volgens bepaalde gegevens van het onderzoek zou de h. Willy Claes, kort voordat het contract gesloten werd, een discreet onderhoud hebben gehad, op zijn kabinet, met de h. Teti, voormalig voorzitter van de SpA Agusta.

De h. Cywie maakt in zijn verklaringen ook gewag van een bezoek dat de h. Willy Claes al even onopvallend kan hebben gebracht aan het kantoor van advocaat Alfons Puelinckx. Zoals hierboven vermeld, zou die advocaat verscheidene malen in verbinding zijn geweest met topmensen van de SpA Agusta.

10. Uit de parallelle onderzoeken van raadsheer Fischer van het Hof van cassatie, enerzijds, en van onderzoeksrechter Ancia, anderzijds, is gebleken dat tal van personen, van wie ten tijde van de inbeschuldigingstelling van de h. Coëme niet eens de naam bekend was, hetzij betrokken zijn bij de feiten van corruptie die in het kader van de legeraankoop "Aéromobilité 1" lijken te zijn gepleegd, hetzij daarover nuttige inlichtingen kunnen verstrekken.

Voor sommigen daarvan hebben de onderzoeksgerechten aanwijzingen van schuld in aanmerking genomen: vier verdachten zijn aldus voorlopig gehecht : te weten de heren Puelinckx, Wallyn, Mangé en Delanghe. Een vijfde, de h. Cywie, verbleef eveneens in voorlopige hechtenis tot gisteren 4 april 1995. Vele anderen werden als getuige gehoord. Daarnaast werden tal van opsporingen, natrekkingen, huiszoekingen en confrontaties verricht.

De bovenstaande uiteenzetting leert dat de ministers Claes en Tobback blijkbaar bij machte zijn aan het gerecht niet onbelangrijke inlichtingen te verstrekken. Sedert zes à zeven weken wordt hun naam vermeld, niet alleen in de door de onderzoekers afgenomen verklaringen, maar ook in de pers; zelf hebben zij uitdrukkelijk gewenst een verklaring af te leggen ten overstaan van raadsheer Fischer van het Hof van cassatie, en dat hebben zij ook gedaan op 27 februari 1995; toen mocht hun evenwel geen enkele vraag gesteld worden, nu die magistraat te hunnen aanzien geen enkele "daad van onderzoek" vermocht te stellen.

B. - De aanwijzingen van corruptie in het kader van een of meer andere legeraankopen.

11. In de loop van het onderzoek in verband met de aankoop "Aéromobilité 1", is aan het licht gekomen dat ingevolge contacten tussen de h. Alfons Puelinckx en de kantoren van de groep Dassault te Parijs, die groep een "gift" zou hebben gedaan die overeenstemde met meer dan 60 miljoen Belgische frank en die geheel of ten dele bestemd zou zijn geweest voor de SP. Dat geld zou zijn overgemaakt op 8 juni 1989 op de rekeningen geopend ten name van de h. Luc Wallyn bij de ABN Bank te Zürich, en wel op de volgende wijze : 30 miljoen Belgische frank op één rekening en 5.131.632 Franse frank op een andere.

De h. Wallyn heeft verklaard dat dit geld vervolgens aan de h. Mangé werd overhandigd voor de SP. De h. Mangé ontkent dat geld te hebben ontvangen, ook al heeft hij op 25 juli 1994 een attest ondertekend luidens hetwelk die fondsen hem werden afgegeven.

Volgens de h. Wallyn was de h. Johan Delanghe, kabinetschef van de h. Willy Claes, op de hoogte van die "gift". De h. Delanghe zou namelijk hebben deelgenomen aan voorafgaande overlegvergaderingen met de heren Puelinckx, Mangé en Wallyn.

Die "gift" zou in verband kunnen staan, hetzij met de Augusta-aankoop, hetzij met andere legeraankopen, waaronder blijkbaar :

i) De aankoop voor het "Carapace"-programma dat betrekking had op de aanschaf van elektronische beveiligingssystemen (E.C.M.) voor de F-16 straalvliegtuigen van de Luchtmacht.

Die aankoop, bekend onder de naam "ECM F-16", zou zijn gesloten in mei 1989 door de h. Guy Coëme, minister van Landsverdediging, bij de Franse firma "Electronique Serge Dassault" (E.S.D.).

Het voorstel tot toewijzing van die aankoop werd door het M.C.S.E.C., waarvan de h. Tobback deel uitmaakte, goedgekeurd op 28 april 1989, nadat de h. Claes, minister van Economische zaken, naar het schijnt, "een duidelijke voorkeur voor de Franse offerte" had geuit, te weten voor de offerte van E.S.D.

ii) De "Mirsip"-aankoop in verband met de modernisering van de Mirage-straaljagers van de Luchtmacht.

Die aankoop zou eind 1989 zijn aangegaan door de h. Guy Coëme bij de naamloze vennootschap SABCA, die gecontroleerd wordt door de groep "Dassault Belgique Aviation" en die als onderaannemers zou hebben gehad de firma SAGEM en de Franse firma Avions Marcel Dassault.

Ook wat die laatste twee aankopen betreft, zou het nuttig zijn de ministers Claes en Tobback te kunnen verhoren, alsook minister Coëme die de contracten zou hebben gesloten.

C. - Aanwijzingen van feiten van valsheid in geschrifte en van gebruik van valsheid die blijkbaar met die aankopen samenhangen.

12. En ten slotte is tijdens het onderzoek betreffende de aankoop "Aéromobilité 1" gebleken dat valsheden in geschrifte kunnen zijn gepleegd en gebruikt, waarschijnlijk door de h. Mangé, betreffende maatschappijen en verenigingen die met de S.P. verbonden zijn, zoals bijvoorbeeld de naamloze vennootschap Studin, en betreffende de b.v.b.a. Amadeus Consulting

Company, en dat valse facturen kunnen zijn toegestuurd aan een Franse firma "Fere".

II. - Doel van het verzoekschrift

13. Gelet op de bovenstaande redenen en op de waarschijnlijkheid dat de federale Kamers zeer binnenkort zullen ontbonden worden, is het in het belang van een goede rechtsbedeling dringend noodzakelijk geworden dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers, in verband met de hieronder vermelde feiten, gelast dat ten aanzien van sommige gewezen ministers diverse daden van onderzoek zullen worden verricht in de voorwaarden bepaald bij de wet van 3 april 1995.

Dit verzoekschrift bedoelt aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers te vragen dat zij gelast dat de hieronder vermelde daden van onderzoek zullen worden verricht ten aanzien van de h. Louis TOBBACK, gewezen minister. Twee andere gelijkaardige verzoekschriften, met zelfde dagtekening als dit, betreffen de hh. Willy Claes en Guy Coëme, beiden gewezen ministers.

14. De ten aanzien van de h. Tobbac te verrichten daden van onderzoek zouden betrekking hebben :

a) op feiten van corruptie in het kader van de aankoop "Aéromobilité 1" waarover op 19 december 1988 een contract werd gesloten tussen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door zijn minister van Landsverdediging, de h. Guy Coëme, enerzijds, en de SpA Agusta, vertegenwoordigd door haar voorzitter, de h. Raffaelo Teti, anderzijds, welke feiten bedoeld zijn sub nrs 1 tot 10 hierboven;

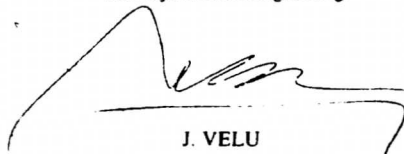
b) op feiten van corruptie in het kader van de legeraankopen - of legeraankopen - die aanleiding hebben gegeven tot de "gift", overeenstemmende met een bedrag van meer dan 60 miljoen Belgische frank, die blijkbaar geheel of ten dele bestemd zouden zijn geweest voor de S.P., met name in het kader van de aankopen "Carapace" en/of "Mirsip", welke feiten bedoeld zijn sub nr 11 hierboven;

c) op feiten van valsheid in geschrifte en van gebruik van valsheid die blijkbaar samenhang vertonen met de voormelde feiten van corruptie en die bedoeld zijn sub nr 12 hierboven.

15. De Kamer zou de verrichting gelasten van de volgende voor de ontdekking van de waarheid noodzakelijke onderzoeksdaden ten laste en ten gunste :

- a) de ondervraging van de betrokkene
- b) het verhoor van getuigen
- c) de confrontaties
- d) de huiszoeken
- e) de inbeslagname
- f) de onderzoeken door deskundigen
- g) het voorschrijven van opdrachten aan officieren van gerechtelijke politie
- h) de ambtelijke opdrachten.

Met bijzondere hoogachting.

J. VELU

HOF VAN CASSATIE
De Procureur-generaal

Brussel, 5 april 1995

Nr Doss. 1501

ZEER SPOEDEISEND - PER BODE
PERSOONLIJK

Bijlage(n) : —

Mijnheer de Voorzitter,

Ondergetekende, Jacques Velu, procureur-generaal bij het Hof van cassatie, heeft de eer U dit verzoekschrift te doen toekomen om te worden voorgelegd aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, overeenkomstig de wet van 3 april 1995 houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet, waarvan artikel 1, eerste lid, bepaalt dat "de Kamer van Volksvertegenwoordigers kan gelasten de door haar aangewezen daden van onderzoek, de aanhouding uitgezonderd, te verrichten ten aanzien van een minister, op een met redenen omkleed verzoek van de procureur-generaal bij het Hof van cassatie en met vermelding van de feitelijke omstandigheden van de zaak".

Dit verzoekschrift bedoelt de Kamer te doen gelasten dat verscheidene daden van onderzoek zullen worden verricht ten aanzien van de h. Willy CLAES, gewezen minister.

De h. Willy Werner Hubert CLAES, secretaris-generaal van de NAVO, geboren te Hasselt op 24 november 1938 en er wonende Berkenlaan 62, is vanaf 9 mei 1988 vice-Eerste minister en minister van Economische zaken, minister van het Plan en minister van Onderwijs geweest. Op 16 januari 1989 werd hij van zijn ambt van minister van Onderwijs ontheven en belast met de Herstructurering van het - intussen afgesplitste Nederlandstalig - ministerie van Onderwijs. Van 7 maart 1992 tot 10 oktober 1994 was hij vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse zaken.

Aan de heer Voorzitter
van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

I. Redenen van het verzoek en feitelijke omstandigheden van de zaak.

A. - Aanwijzingen van corruptie in het kader van de aankoop "Aéromobilité 1"
(Agusta-zaak)

1. Dit verzoek heeft in hoofdzaak betrekking op wat men gemeenzaam "de zaak Agusta" is gaan noemen, meer bepaald op de aankoop "Aéromobilité 1" waarover op 19 december 1988 een contract werd gesloten tussen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door zijn minister van Landsverdediging, de heer Guy Coëme, enerzijds, en de SpA Agusta, vertegenwoordigd door haar voorzitter, de heer Raffaello Teti, anderzijds.

In verband met die aankoop werd minister Guy Coëme op 1 februari 1994 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers in beschuldiging gesteld voor het Hof van cassatie uit hoofd van corruptie, met toepassing van het oude artikel 90 (thans 103) van de Grondwet.

De bewuste aankoop betrof de levering aan het Belgische leger :

- van 46 helikopters, waarvan 28 uitgerust als anti-tank-versie, met bewapeningssystemen, en 18 uitgerust als observatie-versie,
- van bijbehorende uitrustingen en van materieelombouwingen,
- van diverse prestaties in verband met de technische bijstand en de opleiding van het personeel.

De h. Guy Coëme had, op 22 november 1988, een nota opgesteld "voor het ministercomité voor sociale en economische coördinatie" (M.C.S.E.C.) waarin hij aan dat comité voorstelde zijn instemming te betuigen met de toewijzing van de levering aan de SpA Agusta.

Wat de economische kant van de aankoop betrof, had de h. Willy Claes, in zijn hoedanigheid van minister van Economische zaken, uiting gegeven aan "een lichte voorkeur voor de Italiaanse offerte".

Dat voorstel tot toewijzing werd op 8 december 1988 aangenomen door het voormelde M.C.S.E.C. waarvan met name minister Tobback deel uitmaakte.

Op 9 december 1988 werd dan de beslissing van het M.C.S.E.C. door de Ministerraad goedgekeurd.

Aan gezegd aankoopcontract werden verscheidene wijzigingen en aanvullingen aangebracht die telkens opgenomen werden in aanhangsels ervan tussen 13 januari 1989 en 13 februari 1992.

Die aankoop heeft aanleiding gegeven tot twee parallelle gerechtelijke onderzoeken die, in nauwe onderlinge samenwerking, gevoerd werden

door onderzoeksrechter Mevrouw Ancia in Luik (dossier nr 28/93) resp. door raadsheer Fischer van het Hof van cassatie (dossier nr A.94.0001.F).

2. Het lijkt nu reeds vast te staan dat de Italiaanse firma SpA Agusta, in het kader van die aankoop, aan ten minste drie maatschappijen commissielonen heeft uitgekeerd, te weten minimum :

- 9.146.286 Belgische frank die in 1989, 1990, 1991 en 1993 overgemaakt werden ten gunste van de b.v.b.a. MCA Tronix te Angleur, Parc Industriel de Recherches du Sart-Tilman, avenue des Noisetiers, op rekening nr 551-2864600-65 geopend bij de Bank Paribas te Luik;
- 16.462.380 Belgische frank die in 1989, 1990 en 1991 overgemaakt werden ten gunste van de maatschappij Downhole Technology (Consultants) Limited te Jersey (Kanaaleilanden), St-Hélier, Broadstreet 31, op rekening nr 35.181.283 geopend bij de Midland Bank te Londen, Leadenhall street, EC3;
- 51.331.981 Belgische frank die in 1989 overgemaakt werden aan de naamloze vennootschap Kasma Overseas in Panama, Panama-City, avenida Balboa y calle 39, op rekening nr 280.518 geopend bij de ABN-bank te Zürich (Zwitserland).

Officieel werden die stortingen voorgesteld als de honorering door de SpA Agusta van "consultancy"-activiteiten die haar door die drie maatschappijen werden verleend :

- Wat de b.v.b.a. MCA Tronix betreft - die bestuurd werd door de h. Georges Cywie, vertegenwoordiger in België van de SpA Agusta - bepaalde het consultancy-contract van 27 september 1988 een commissieloon ten belope van 1 % van het totale bedrag van de aankoop (destijds geraamd op 6,4 miljard Belgische frank), een percentage dat evenwel, volgens een briefwisseling tussen MCA Tronix en SpA Agusta, tot 0,25 % zou zijn teruggebracht. De h. Cywie werd voorlopig gehecht onder verdenking van corruptie als dader, mededader of medeplichtige, onder meer van 3 februari 1995 tot 4 april 1995.
- Wat de maatschappij Downhole Technology (Consultants) Limited betreft - waarvan de voornoemde Georges Cywie wel de economisch begunstigde blijkt te zijn - maakt de sedert 10 november 1988 tussen die maatschappij en de SpA Agusta gevoerde briefwisseling gewag van een consultancy waaraan zou zijn verbonden een commissieloon ten belope van 0,50 % van het totale bedrag van de aankoop. De maatschappij Downhole zou tussen 19 juni 1989 en 16 juni 1991 ten minste 16.462.380 Belgische frank hebben ontvangen.
- Wat de naamloze vennootschap Kasma Overseas betreft, bepaalde het

consultancy-contract van 18 november 1988 een commissieloon ten belope van 1 % van het totale bedrag van de aankoop. Later zou die commissie zijn teruggebracht tot 51.331.981 Belgische frank, naar luid van briefwisseling tussen de n.v. Kasma Overseas en de SpA Agusta.

3. Blijkbaar hebben de maatschappijen Downhole Technology (Consultants) Ltd en Kasma Overseas in het kader van die aankoop geen enkel consultancy-werk verricht. Waarschijnlijk zijn het dus enkel "off-shore" nep-maatschappijen die alleen als dekmantel moesten dienen voor de betaling van die commissielonen.

Dienaangaande verklaarde de h. Roberto D'Alessandro, die vanaf januari 1989 voorzitter was van de SpA Agusta, het volgende (vertaling uit het Italiaans via een Franse vertaling) :

"Ik heb de overtuiging opgedaan dat achter die twee maatschappijen diegenen schuil gingen die op Belgisch ministerieel vlak de macht bezaten om in verband met het contract (betreffende de aankoop 'Aéromobilité 1') de principes te bepalen waarmee de concurrerende internationale maatschappijen - en in het bijzonder de Duitse die het op dat ogenblik leek te gaan halen - konden verslagen worden. Ik wil eraan toevoegen dat die twee maatschappijen waaraan achteraf de commissielonen werden overgemaakt, opgetreden zijn voor het contract gesloten werd... Was die 'deus ex machina' er niet geweest, dan zou Agusta het contract met België niet hebben gesloten".

Zijnerzijds legde de h. Angelo Gadia, die binnen de SpA Agusta verantwoordelijk was voor de technische en operationele sector van de onderhandelingen, met name de volgende verklaring af (vertaling uit het Italiaans via een Franse vertaling) :

"Het was binnen onze sector een evident gegeven dat om het contract over de leveringen aan het Belgisch leger tot een goed einde te brengen, er steekpenningen moesten betaald worden. Het was ook geweten dat die steekpenningen in een politieke kring moesten terechtkomen. Het ministerie van Landsverdediging en het ministerie van Economische zaken waren in dat verband even belangrijk... Om de concurrentie te verslaan was het onvermijdelijk dat er steekpenningen werden betaald".

4. De ten gunste van de maatschappij Downhole Technology (Consultants) Ltd gestorte sommen, voor een totaal bedrag van 16.462.380 Belgische frank, werden van de Midland Bank te Londen overgemaakt aan de "Banque Continentale du Luxembourg" te Luxemburg-Stad. Van 1989 tot 1991 werden die sommen verdeeld over andere maatschappijen waarvan de h. Georges Cywie de economisch begunstigde zou zijn. Thans wordt nog nagegaan wat de definitieve bestemming van die gelden eigenlijk was, en met name wat de uiteindelijke bestemming en besteding is geweest van de aanzienlijke bedragen die in haar geld werden opgenomen van de rekeningen van de h. Cywie bij die Luxemburgse bank

5. Wat de 51.331.981 Belgische frank betreft, die in 1989 ten gunste van de maatschappij naar Panamees recht Kasma Overseas werden gestort, zij werden overgemaakt op rekeningen geopend bij de ABN Bank in Zürich ten name van de h. Luc Wallyn, gewezen adjunct nationaal secretaris van de Socialistische Partij (SP), thans voorlopig gehecht uit hoofde van corruptie, als dader, mededader of medeplichtige.

Voor de bij ABN Bank Zürich geopende rekeningen beschikte een Brussels advocaat, de h. Alfons Puelinckx, over een procuratie zowel van de h. Luc Wallyn als van de maatschappij Kasma Overseas. Die advocaat zou contacten hebben gehad met de directie van de SpA Agusta, wat met name blijkt uit het feit dat het de h. Puelinckx is die voor de maatschappij Kasma Overseas het consultancy-contract heeft ondertekend dat op 18 november 1988 werd gesloten tussen die maatschappij en de SpA Agusta dewelke daarbij zelf vertegenwoordigd was door haar toenmalige voorzitter, de h. Raffaello Teti. De h. Puelinckx zou voornamelijk in betrekking zijn geweest met de h. Enrico Guerra, handelsdirecteur van de SpA Agusta.

De economisch begunstigde van de n.v. Kasma Overseas lijkt een Syrisch onderdaan te zijn, de h. Mohammed Mamoun Kassab Bachi, die zelf sedert jaren een zakenrelatie zou zijn zowel van de h. Alfons Puelinckx als van de SpA Agusta.

De h. Alfons Puelinckx is thans voorlopig gehecht onder verdenking van corruptie als dader, mededader of medeplichtige, terwijl tegen de hh. Raffaello Teti, Enrico Guerra en Mohammed Mamoun Kassab Bachi een internationaal bevel tot aanhouding is uitgevaardigd op dezelfde gronden.

6. In de huidige stand van het onderzoek lijken de 51.331.981 Belgische frank die door de SpA Agusta ten gunste van de n.v. Kasma Overseas werden overgemaakt, bestemd te zijn geweest voor de Belgische politieke partij "Socialistische Partij" (SP). Dat bedrag zou, met de instemming van ondermeer de h. Luc Wallyn, zijn geïnd door de h. Etienne Mangé, die verantwoordelijk was voor de boekhouding van die partij. De h. Mangé is eveneens voorlopig gehecht uit hoofde van corruptie als dader, mededader of medeplichtige.

Onderzoeksopdrachten zijn thans in uitvoering om uit te maken of die gelden eventueel niet bestemd waren voor satellietmaatschappijen of V.Z.W.'s van de Socialistische partij.

Verklaringen van de hh. Mangé en Wallyn hebben ertoe geleid dat ook de h. Johan Delanghe in beschuldiging werd gesteld. De h. Delanghe, die in 1988 en 1989 kabinetschef was van minister Willy Claes, zou een belangrijke rol hebben gespeeld in verband met de geheime stortingen van de SpA Agusta ten gunste van de Socialistische Partij, meer in het bijzonder tijdens bepaalde overlegvergaderingen waaraan hij zou hebben deelgenomen. Ook hij is thans voorlopig gehecht onder verdenking van corruptie als dader, mededader of medeplichtige.

Gebleken is bovendien dat wanneer het schandaal van de Agusta-zaak aan het licht is gekomen, de hh. Delanghe, Mangé, Wallyn en Puelinckx overleg zouden hebben gepleegd om te voorkomen dat het gerecht op het spoor zou komen van de in Zwitserland gedane betalingen bestemd voor de S.P.

7. Ten tijde van de toewijzing van de aankoop "Aéromobilité 1" was de voorzitter van de Socialistische Partij de h. Karel Van Miert. Dat voorzitterschap werd op 14 januari 1989 overgenomen door de h. Frank Vandenbroucke.

In 1988 en 1989 maakte de h. Louis Tobback blijkbaar deel uit van het Bureau en van het Uitvoerend Bestuur van de Socialistische Partij. Vanaf 9 mei 1988 was hij minister van Binnenlandse zaken, van Modernisering van de overheidsdiensten, en van de Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen.

De h. Mangé heeft op 17 februari 1995 aan de gerechtelijke politie en aan onderzoeksrechter Ancia verklaard dat hij eind 1988 of begin 1989 de heren Claes, Tobback en Van Miert in kennis heeft gesteld met het voornemen van de SpA Agusta om een "gift" te doen ten gunste van de SP. Hij heeft die verklaring op 21 februari 1995 in zoverre gewijzigd dat zijn gesprekspartners daarbij de heren Claes, Tobback en Vandenbroucke zijn geweest.

Dezen zouden - naar zij zelf en de h. Mangé verklaren - de gebeurtenis van een dergelijke "gift" van de hand hebben gewezen; alle drie situeren zij hun weigering tijdens een vergadering die zou hebben plaatsgehad op 19 januari 1989. Naar het zich laat aanzien werd het geld niettemin grotendeels geïnvesteerd in maatschappijen en verenigingen die nauw met de Socialistische Partij verbonden zijn.

Over die zelfde "gift" verklaarde de h. Wallyn ondermeer: "Kort voordat de aankoop van de helikopters gesloten werd, deelde de h. Puelinckx mij mede dat hij benaderd was door de leiding van Agusta dewelke bereid was aan de SP een gift te doen. U doet me opmerken dat de Italianen die gift enkel zouden gedaan hebben als zij bestelling binnenhaalden. Dat lijkt me inderdaad voor de hand te liggen. Puelinckx heeft mij rechtstreeks in contact gebracht met een leider van Agusta wiens naam ik mij niet meer herinner. Zonder dat zulks uitdrukkelijk werd gezegd, was het duidelijk dat het ging om de aankoop 'Aéromobilité 1'. De inhoud van ons gesprek - dat zeer kort was - kan ik me niet meer herinneren; die persoon wou aan de SP een gift doen. Ik heb hem dus medegedeeld dat ik binnen de SP de nodige contacten zou opnemen".

De h. Willy Claes, die bij het begin van het onderzoek tot tweemaal toe als getuige door onderzoeksrechter Ancia werd gehoord, had daarbij geen gewag gemaakt van de mededeling van de h. Mangé betreffende de mogelijkheid van een "gift" vanwege de SpA Agusta.

Wanneer zij, na de ruchtbaarmaking van de verklaringen van de h. Mangé over een "gift" van Agusta, de pers te woord stonden, hebben de heren Tobback en Vandenbroucke al evenmin onthuld dat de h. Mangé hen van die eventualiteit op de hoogte had gebracht.

Pas later hebben de heren Claes, Tobback en Vandenbroucke publiekelijk toegegeven dat het gesprek met de h. Mangé over de mogelijkheid van een "gift" inderdaad had plaatsgevonden.

8. De h. Mangé heeft eraan toegevoegd dat hij in 1989 en 1990 voor de SP bestemde geldsommen heeft overhandigd aan de nationaal secretaris van die partij, toentertijd Mw Carla Galle. Die sommen waren afkomstig, zo verklaarde de h. Mangé, van rekeningen die ten name van de h. Luc Wallyn geopend waren bij de ABN Bank te Zürich. Steeds volgens de h. Mangé zou het totaal van die geldsommen zowat 30 à 35 miljoen hebben bedragen.

Bovendien zouden 5 miljoen Belgische frank die afkomstig waren van die zelfde rekeningen van de h. Luc Wallyn, in 1990 overgemaakt zijn via de ABN Bank te Luxemburg op een rekening bij de spaarbank Codep. Het zou gaan om een rekening ten name van de V.Z.W. "Verlof voor Jonge Arbeiders" en het overgemaakt bedrag zou bestemd geweest zijn voor de gedeeltelijk delging van een schuld van de n.v. Studin, een samenwerkingsmaatschappij van de SP.

Wat het saldo van de 51.331.981 Belgische frank betreft, dat zou in 1993 door de h. Mangé, met instemming van de h. Luc Wallyn, zijn afgehaald en zou ondermeer gediend hebben om de honoraria van de Zwitserse advocaten van de heren Puelinckx en Wallyn te betalen. Deze laatste hebben namelijk in Zwitserland rechtsmiddelen aangewend om de verzending te voorkomen van de documenten betreffende de uitvoering van de internationale rogatoire opdrachten die onderzoeksrechter Ancia had gegeven en die precies bedoelden de geschiedenis en de desbetreffende bewijsstukken te achterhalen van de bij de ABN Bank te Zürich geopende rekeningen.

Overigens zegt de h. Mangé niet te weten hoe Mw Carla Galle te werk zou zijn gegaan om de liquiditeiten die hij beweert haar te hebben overhandigd, op te nemen in de boekhouding van de SP of van de met die partij verbonden maatschappijen of verenigingen. Wel heeft hij laten verstaan dat bedoeld geld mogelijk ondergebracht werd in een safe bij de Codep aan de Hoogstraat te Brussel.

De h. Vandenbroucke verklaart dat hij van Mw Linda Blomme - die in mei 1991 Mw Carla Galle als nationaal secretaris van de SP is opgevolgd - vernomen heeft dat er in die safe een geldsom lag van onbepaalde herkomst. In 1993 zou hij de h. Mangé bevolen hebben dat geld te verbranden, geld waarvan hij, naar eigen zeggen, het bedrag niet kende. Volgens de h. Mangé ging het om 5 miljoen Belgische frank. De h. Mangé zou dat bevel niet hebben uitgevoerd en zou dat bedrag ingebracht hebben in een maatschappij die hij met zijn medewerker, de h. Guido Triest, had opgezet, te weten de b.v.b.a. Amadeus Consulting Company (A.C.C.).

Over die 5 miljoen zei de h. Mangé nog: "Mijns inziens gaat het om een deel van de 30 à 35 miljoen frank die ik in 1989 en 1990 aan (Mw Carla Galle) gegeven had en die afkomstig waren van de Agusta-commissielonen".

9. De h. Cywie heeft verklaard dat hij van bepaalde topmensen van de SpA Agusta heeft vernomen dat een commissieloon ten belope van 0,50 % van het totale bedrag van de aankoop zou afgegeven zijn aan de h. Willy Claes, minister van Economische zaken, of aan diens kabinetschef, de h. Delanghe, wat binnen het departement van Economische zaken aan de firma Agusta een welwillende houding van het Centraal Bureau voor Legeeraankopen (C.B.L.) zou hebben opgeleverd.

Volgens bepaalde gegevens van het onderzoek zou de h. Willy Claes, kort voordat het contract gesloten werd, een discreet onderhoud hebben gehad, op zijn kabinet, met de h. Teti, voormalig voorzitter van de SpA Agusta.

De h. Cywie maakt in zijn verklaringen ook gewag van een bezoek dat de h. Willy Claes al even onopvallend kan hebben gebracht aan het kantoor van advocaat Alfons Puelinckx. Zoals hierboven vermeld, zou die advocaat verscheidene malen in verbinding zijn geweest met topmensen van de SpA Agusta.

10. Uit de parallelle onderzoeken van raadsheer Fischer van het Hof van cassatie, enerzijds, en van onderzoeksrechter Ancia, anderzijds, is gebleken dat tal van personen, van wie ten tijde van de inbeschuldigingstelling van de h. Coëme niet eens de naam bekend was, hetzij betrokken zijn bij de feiten van corruptie die in het kader van de legeeraankoop "Aéromobilité 1" lijken te zijn gepleegd, hetzij daarover nuttige inlichtingen kunnen verstrekken.

Voor sommigen daarvan hebben de onderzoeksgerechten aanwijzingen van schuld in aanmerking genomen; vier verdachten zijn aldus voorlopig gehecht: te weten de heren Puelinckx, Wallyn, Mangé en Delanghe. Een vijfde, de h. Cywie, verbleef tot gisteren 4 april 1995 eveneens in voorlopige hechtenis. Vele anderen werden als getuige gehoord. Daarnaast werden tal van opsporingen, natrekkingen, huiszoekingen en confrontaties verricht.

De bovenstaande uiteenzetting leert dat de ministers Claes en Tobback blijkbaar bij machte zijn aan het gerecht niet onbelangrijke inlichtingen te verstrekken. Sedert zes à zeven weken wordt hun naam vermeld, niet alleen in de door de onderzoekers afgenomen verklaringen, maar ook in de pers; zelf hebben zij uitdrukkelijk gewenst een verklaring af te leggen ten overstaan van raadsheer Fischer van het Hof van cassatie, en dat hebben zij ook gedaan op 27 februari 1995; toen mocht hun evenwel geen enkele vraag gesteld worden, nu die magistraat te hunnen aanzien geen enkele "daad van onderzoek" vermocht te stellen.

B. - De aanwijzingen van corruptie in het kader van een of meer andere legeraankopen.

11. In de loop van het onderzoek in verband met de aankoop "Aéromobilité 1", is aan het licht gekomen dat ingevolge contacten tussen de h. Alfons Puelinckx en de kantoren van de groep Dassault te Parijs, die groep een

"gift" zou hebben gedaan die overeenstemde met meer dan 60 miljoen Belgische frank en die geheel of ten dele bestemd zou zijn geweest voor de SP. Dat geld zou zijn overgemaakt op 8 juni 1989 op de rekeningen geopend ten name van de h. Luc Wallyn bij de ABN Bank te Zürich, en wel op de volgende wijze : 30 miljoen Belgische frank op één rekening en 5.131.632 Franse frank op een andere.

De h. Wallyn heeft verklaard dat dit geld vervolgens aan de h. Mangé werd overhandigd voor de SP. De h. Mangé ontkent dat geld te hebben ontvangen, ook al heeft hij op 25 juli 1994 een attest ondertekend luidens hetwelk die fondsen hem werden afgegeven.

Volgens de h. Wallyn was de h. Johan Delanghe, kabinetschef van de h. Willy Claes, op de hoogte van die "gift". De h. Delanghe zou namelijk hebben deelgenomen aan voorafgaande overlegvergaderingen met de heren Puelinckx, Mangé en Wallyn.

Die "gift" zou in verband kunnen staan, hetzij met de Augusta-aankoop, hetzij met andere legeraankopen, waaronder blijkbaar :

i) De aankoop voor het "Carapace"-programma dat betrekking had op de aanschaf van elektronische beveiligingssystemen (E.C.M.) voor de F-16 straalvliegtuigen van de Luchtmacht.

Die aankoop, bekend onder de naam "ECM F-16", zou zijn gesloten in mei 1989 door de h. Guy Coëme, minister van Landsverdediging, bij de Franse firma "Electronique Serge Dassault" (E.S.D.).

Het voorstel tot toewijzing van die aankoop werd door het M.C.S.E.C. - waarvan met name de h. Tobback deel uitmaakte - goedgekeurd op 28 april 1989, nadat de h. Claes, minister van Economische zaken, naar het schijnt "een duidelijke voorkeur voor de Franse offerte" had geuit, te weten voor de offerte van E.S.D.

ii) De "Mirsip"-aankoop in verband met de modernisering van de Mirage-straaljagers van de Luchtmacht.

Die aankoop zou eind 1989 zijn aangegaan door de h. Guy Coëme bij de naamloze vennootschap SABCA, die gecontroleerd wordt door de groep "Dassault Belgique Aviation" en die als onderaannemers zou hebben gehad de firma SAGEM en de Franse firma Avions Marcel Dassault.

Ook wat die laatste twee aankopen betreft, zou het nuttig zijn de ministers Claes en Tobback te kunnen verhoren, alsook minister Coëme die de contracten zou hebben gesloten.

C. - Aanwijzingen van feiten van valsheid in geschrifte en van gebruik van valsheid die blijkbaar met die aankopen samenhangen.

12. En ten slotte is tijdens het onderzoek betreffende de aankoop "Aéromobilité 1" gebleken dat valsheid in geschrifte kunnen zijn gepleegd en gebruikt, waarschijnlijk door de h. Mangé, betreffende maatschappijen en verenigingen die met de S.P. verbonden zijn, zoals bijvoorbeeld de naamloze vennootschap Studin, en betreffende de b.v.b.a. Amadeus Consulting Company, en dat valse facturen kunnen zijn toegestuurd aan een Franse firma "Fere".

*

*

*

II. - Doel van het verzoekschrift.

13. Gelet op de bovenstaande redenen en op de waarschijnlijkheid dat de federale Kamers zeer binnenkort zullen ontbonden worden, is het in het belang van een goede rechtsbedeling dringend noodzakelijk geworden dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers, in verband met de hieronder vermelde feiten, gelast dat ten aanzien van sommige gewezen ministers diverse daden van onderzoek zullen worden verricht, in de voorwaarden bepaald bij de wet van 3 april 1995.

Dit verzoekschrift bedoelt aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers te vragen dat zij gelast dat de hieronder vermelde daden van onderzoek zullen worden verricht ten aanzien van de h. Willy CLAES, gewezen minister. Twee andere gelijkaardige verzoekschriften, met zelfde dagtekening als dit, betreffen de hh. Louis Tobback en Guy Coëme, beiden gewezen ministers.

14. De ten aanzien van de h. Claes te verrichten daden van onderzoek zouden betrekking hebben :

a) op feiten van corruptie in het kader van de aankoop "Aéromobilité 1" waarover op 19 december 1988 een contract werd gesloten tussen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door zijn minister van Landsverdediging, de h. Guy Coëme, enerzijds, en de SpA Agusta, vertegenwoordigd door haar voorzitter, de h. Raffaello Teti, anderzijds, welke feiten bedoeld zijn sub nrs 1 tot 10 hierboven;

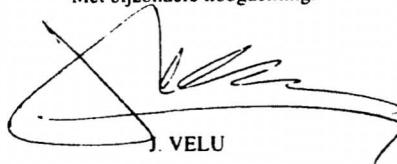
b) op feiten van corruptie in het kader van de legeraankoop - of legeraankopen - die aanleiding hebben gegeven tot de "gift", overeenstemmende met een bedrag van meer dan 60 miljoen Belgische frank, die blijkbaar geheel of ten dele bestemd zou zijn geweest voor de S.P., met name in het kader van de aankopen "Carapace" en/of "Mirsip", welke feiten bedoeld zijn sub nr 11 hierboven;

c) op feiten van valsheid in geschrifte en van gebruik van valsheid die blijkbaar met de voormelde feiten van corruptie samenhangen die bedoeld zijn sub nr 12 hierboven.

15. Door de Kamer zou de verrichting worden gelast van de volgende voor de ontdekking van de waarheid noodzakelijke onderzoeksadnen ten laste en ten gunste :

- a) de ondervraging van de betrokkene
- b) het verhoor van getuigen
- c) de confrontaties
- d) de huiszoekingen
- e) de inbeslagnemingen
- f) de onderzoeken door deskundigen
- g) het voorschrijven van opdrachten aan officieren van gerechtelijke politie
- h) de ambtelijke opdrachten.

Met bijzondere hoogachting.

J. VELU

ANNEXE

COUR DE CASSATION
Palais de Justice
1000 BRUXELLES
Le Procureur général

Bruxelles, le 5 avril 1995.

Doss. 1501

EXTREME URGENCE - PAR PORTEUR
PERSONNELLE

Monsieur le Président,

Je soussigné, Jacques Velu, procureur général près la Cour de cassation ai l'honneur de vous adresser la présente requête, à destination de la Chambre des représentants, en application de la loi du 3 avril 1995 portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution, dont l'article 1er, alinéa 1er, permet à la Chambre des représentants d'ordonner que les actes d'instruction qu'elle indique, à l'exception de l'arrestation, soient accomplis à l'égard d'un ministre, sur requête motivée du procureur général près la Cour de cassation, mentionnant les circonstances de fait de la cause".

Cette requête tend à ce que la Chambre ordonne que divers actes d'instruction soient accomplis à l'égard de M. l'ancien ministre Guy Coëme.

M. Guy COEME, membre de la Chambre des représentants, né à Bettincourt le 21 août 1946, domicilié à Waremmé, avenue Edmond Leburton, 146, a été, à partir du 9 mai 1988, ministre de la Défense nationale. Du 7 mars 1992 au 21 janvier 1994, il a été vice-premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques.

I. - Motifs de la requête et circonstances de fait de la cause.

A. - Les indices de corruption dans le cadre du marché "Aéromobilité 1" (affaire Agusta)

A Monsieur le Président
de la Chambre des Représentants.

1. La présente requête se rapporte principalement à ce qu'il est convenu d'appeler "l'affaire Agusta", plus précisément au marché "Aéromobilité 1", qui a fait l'objet d'un contrat conclu le 19 décembre 1988 entre l'Etat belge, représenté par son ministre de la Défense nationale M. Guy Coëme, et la SpA Agusta, représentée par son président M. Raffaello Teti.

Concernant ce marché, Monsieur le ministre Guy Coëme a été mis en accusation devant la Cour de cassation par la Chambre des représentants, le 1er février 1994, du chef de corruption, en application de l'article 90 ancien (103 nouveau) de la Constitution.

Ledit marché portait sur la fourniture à l'Armée belge :

- de 46 hélicoptères, dont 28 équipés en version anti-char, avec système d'armements, et 18 équipés en version observation,
- d'équipements associés et de modifications de matériel,
- de prestations diverses ayant trait à l'assistance technique et à la formation de personnel.

M. Guy Coëme avait établi, le 22 novembre 1988, une "note pour le comité ministériel de coordination économique et sociale" (C.M.C.E.S.) proposant à ce comité de marquer son accord sur l'attribution du marché à la SpA Agusta.

Au sujet des aspects économiques du marché, M. Willy Claes avait, en qualité de ministre des Affaires économiques, émis "une légère préférence pour l'offre italienne".

Cette proposition d'attribution a été adoptée, le 8 décembre 1988, par le C.M.C.E.S., dont le ministre Tobback était un des membres.

La décision du C.M.C.E.S. a été approuvée, le 9 décembre 1988, par le Conseil des Ministres.

Ledit marché a été complété ou modifié par plusieurs avenants conclus entre le 13 janvier 1989 et le 13 février 1992.

Il a donné lieu à deux instructions judiciaires parallèles menées en étroite collaboration, l'une par Madame le juge d'instruction Ancia à Liège (dossier n° 28/93), l'autre par Monsieur le conseiller à la Cour de cassation Fischer (dossier n° A.94.0001.F).

2. Il semble dès à présent acquis que, dans le cadre de ce marché, la firme italienne SpA Agusta a payé des commissions, au moins à trois sociétés, à savoir au minimum :

- 9.146.286 francs belges versés en 1989, 1990, 1991 et 1993 au profit de la S.P.R.L. MCA Tronix à Angleur, Parc Industriel de Recherches du Sart Tilman, avenue des Noisetiers, sur le compte n° 551-2864600-65 ouvert auprès de la Banque Paribas à Liège;

- 16.462.380 francs belges versés en 1989, 1990 et 1991 au profit de la société Downhole Technology (Consultants) Limited à Jersey (Iles anglo-normandes), St.-Hélier, Broad street, 31, sur le compte n° 35.181.283 ouvert auprès de la Midland Bank à Londres, Leadenhall street, EC3;

- 51.331.981 francs belges versés en 1989 auprès de la société anonyme Kasma Overseas au Panama, Panama-City, Avenida Balboa y calle, 39, sur le compte n° 280.518 ouvert auprès de l'ABN Bank à Zürich (Suisse).

Officiellement, ces versements apparaissaient comme la rémunération par la SpA Agusta de prestations de "consultance", effectuées à son profit par ces trois sociétés :

- En ce qui concerne la S.P.R.L. MCA Tronix, gérée par M. Georges Cywie, représentant en Belgique de la SpA Agusta, le contrat de "consultance", daté du 27 septembre 1988, prévoyait une commission égale à 1% du montant total du marché (alors estimé à 6,4 milliards de francs belges), mais cette commission aurait été réduite à 0,25%, suivant une correspondance échangée entre la société MCA Tronix et la SpA Agusta. M. Cywie a été détenu préventivement du chef de corruption comme auteur, coauteur ou complice, notamment du 13 février 1995 au 4 avril 1995.

- En ce qui concerne la société Downhole Technology (Consultants) Limited, dont M. Georges Cywie paraît bien être le bénéficiaire économique, la correspondance échangée depuis le 10 novembre 1988 entre cette société et la SpA Agusta fait mention d'une "consultance" assortie d'une commission égale à 0,50% du montant total du marché. La société Downhole aurait perçu au minimum 16.462.380 francs belges entre le 19 juin 1989 et le 16 juin 1991.

- En ce qui concerne la société anonyme Kasma Overseas, le contrat de "consultance", daté du 18 novembre 1988, prévoyait une commission égale à 1% du montant total du marché. Ultérieurement, cette somme

aurait été ramenée à 51.331.981 francs belges, aux termes d'une correspondance entre la société Kasma Overseas et la SpA Agusta.

3. Il semble que les sociétés Downhole Technology (Consultants) Limited et Kasma Overseas n'aient effectué aucun travail de "consultance" dans le cadre dudit marché. Il est, dès lors, vraisemblable qu'elles ne soient que des sociétés "off shore" (écran), utilisées à seule fin de dissimuler le paiement de ces commissions.

A cet égard, M. Roberto D'Alessandro, qui a été le président de la SpA Agusta à partir du mois de janvier 1989, a déclaré (traduction de l'italien) :

"J'ai acquis la conviction que, derrière ces deux sociétés, se cachaient ceux qui avaient le pouvoir de conclure au niveau ministériel belge les principes du contrat (concernant le marché 'Aéromobilité 1'), battant les sociétés internationales concurrentes et en particulier l'allemande, qui semblait à ce moment-là vainqueur. Je précise également que l'intervention des deux sociétés, auxquelles ont été versées ultérieurement les commissions, a eu lieu avant la conclusion du contrat ... S'il n'y avait pas eu ce 'deus ex machina', Agusta n'aurait pas conclu le contrat avec la Belgique".

De son côté, M. Angelo Gadia, qui au sein de la SpA Agusta était responsable du secteur technique et opérationnel des négociations, a déclaré (traduction de l'italien) :

"Il était donné pour évident dans notre secteur que, pour que le contrat de fourniture à l'armée belge arrive à bonnes fins, il faille payer des pots de vin. On savait également que les pots de vin devaient parvenir à un cercle politique. Le ministère de la Défense et le ministère des Affaires économiques ont eu en la circonstance une importance égale ... Il était inévitable pour vaincre la concurrence de payer des pots de vin".

4. Les sommes versées en faveur de la société Downhole Technology (Consultants) Limited, pour un montant total minimum de 16.462.380 francs belges, ont transité de la Midland Bank à Londres vers la Banque Continentale du Luxembourg à Luxembourg-ville. De 1989 à 1991, ces sommes ont été réparties entre d'autres sociétés, dont M. Georges Cywie serait le bénéficiaire économique. Des vérifications sont en cours quant à la destination définitive de ces fonds, notamment quant à la destination ou l'utilisation d'importants retraits en liquide opérés sur les comptes de M. Cywie auprès de cette banque luxembourgeoise.

5. Quant aux 51.331.981 francs belges versés, en 1989, au profit de la société de droit panaméen Kasma Overseas, ils ont été transférés sur des comptes ouverts auprès de l'ABN Bank à Zürich au nom de M. Luc Wallyn, ancien secrétaire national adjoint du Socialistische Partij (SP), actuellement détenu préventivement du chef de corruption, comme auteur, coauteur ou complice.

Pour les comptes ouverts à l'ABN Bank à Zürich, un avocat bruxellois, M. Alfons Puelinckx, avait procuration, tant de M. Luc Wallyn que de la société Kasma Overseas. Cet avocat aurait eu des contacts avec les dirigeants de la SpA Agusta, ce qui apparaît notamment du fait que c'est M. Puelinckx qui a signé pour la société Kasma Overseas le contrat de "consultance" du 18 novembre 1988 conclu entre cette société et la SpA Agusta, elle-même représentée par son président de l'époque, M. Raffaello Teti. M. Puelinckx aurait été principalement en rapport avec M. Enrico Guerra, directeur commercial de la SpA Agusta.

Le bénéficiaire économique de la société anonyme Kasma Overseas paraît être un ressortissant syrien, M. Mohammed Mamoun Kassab Bachi, qui serait lui-même depuis de longues années en relations d'affaires avec M. Alfons Puelinckx, d'une part, et avec la SpA Agusta, d'autre part.

M. Alfons Puelinckx est détenu préventivement du chef de corruption comme auteur, coauteur ou complice, tandis que MM. Raffaello Teti, Enrico Guerra et Mohammed Mamoun Kassab Bachi font tous trois l'objet d'un mandat d'arrêt international décerné du même chef.

6. Au stade actuel de l'enquête, la somme de 51.331.981 francs belges, versée par la SpA Agusta en faveur de la société anonyme Kasma Overseas, semble avoir été destinée au parti politique belge "Socialistische Partij" (SP). Cette somme aurait été perçue, avec l'accord notamment de M. Luc Wallyn, par M. Etienne Mangé, responsable de la comptabilité de ce parti. M. Mangé est aussi détenu préventivement du chef de corruption comme auteur, coauteur ou complice.

Des devoirs d'instruction sont en cours aux fins de déterminer l'affectation de ces fonds, éventuellement à des sociétés ou A.S.B.L. satellites du Socialistische Partij.

Les déclarations de MM. Mangé et Wallyn ont amené la mise en cause de M. Johan Delanghe, qui était notamment, en 1988 et 1989, chef de cabinet du ministre Willy Claes. M. Delanghe aurait eu un rôle important dans les versements occultes de la SpA Agusta en faveur du Socialistische Partij, spécialement à l'occasion de réunions de concertation préalables auxquelles il aurait

participé. Il est, lui aussi, détenu préventivement du chef de corruption, comme auteur, coauteur ou complice.

Il est apparu, en outre, que, lorsque le scandale de l' "affaire Agusta" a éclaté, MM. Delanghe, Mangé, Wallyn et Puelinckx se seraient concertés pour éviter que la Justice ne découvre la trace des paiements effectués en Suisse à destination du SP.

7. A l'époque de l'attribution du marché "Aéromobilité 1", le président du Socialistische Partij était M. Karel Van Miert. Cette présidence a été reprise par M. Frank Vandenbroucke le 14 janvier 1989.

En 1988 et 1989, M. Louis Tobback faisait, semble-t-il, partie du Bureau et du Comité exécutif du SP. Depuis le 9 mai 1988, il était ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales.

M. Mangé a déclaré, le 17 février 1995, à la police judiciaire et à Madame le juge d'instruction Ancia, avoir informé MM. Claes, Tobback et Van Miert, fin 1988 ou début 1989, de l'intention de la SpA Agusta de faire un "don" en faveur du SP. Il a modifié ses déclarations, le 21 février 1995, en affirmant que ses interlocuteurs étaient MM. Claes, Tobback et Vandenbroucke.

Ceux-ci, selon leurs dires et ceux de M. Mangé, auraient refusé l'éventualité de ce "don"; tous trois situent leur refus au cours d'une réunion qui se serait tenue le 19 janvier 1989. Néanmoins, il semble bien que les fonds aient été investis en grande partie dans des sociétés et associations étroitement liées au Socialistische Partij.

Au sujet de ce même "don", M. Wallyn a déclaré notamment : "Peu avant la clôture du marché des hélicoptères, M. Puelinckx m'a fait part de ce qu'il avait été contacté par les responsables d'Agusta qui étaient prêts à faire un don au SP. Vous me faites remarquer que les Italiens n'auraient fait ce don que s'ils obtenaient le marché. Effectivement, cela me paraît évident. Puelinckx m'a mis directement en contact avec un responsable d'Agusta dont je ne me souviens plus du nom. Sans qu'on le dise expressément, il est clair qu'on parlait du marché <Aéromobilité 1>. Je ne me souviens plus de la teneur de notre communication qui a été très brève; cette personne voulait faire un don au SP. Je lui ai donc fait part que j'allais prendre les contacts nécessaires au SP".

M. Willy Claes, qui, au début de l'enquête, avait été entendu à deux reprises comme témoin par Madame le juge d'instruction Ancia, n'avait pas fait

mention des propos tenus par M. Mangé concernant cette possibilité d'un "don" de la SpA Agusta.

Dans leurs premières explications à la presse, qui ont suivi la divulgation des déclarations de M. Mangé concernant un "don" d'Agusta, MM. Tobback et Vandenbroucke n'ont pas davantage révélé que M. Mangé les avait mis au courant de cette éventualité.

Ce n'est qu'ultérieurement que ces trois personnalités - MM. Claes, Tobback et Vandenbroucke - ont reconnu publiquement l'existence de la conversation qu'ils avaient eue avec M. Mangé au sujet de cette possibilité de "don".

8. M. Mangé a précisé avoir remis, en 1989 et 1990, à destination du SP et via le secrétaire national de ce parti - à l'époque Madame Carla Galle - des sommes d'argent provenant des comptes ouverts au nom de M. Luc Wallyn à l'ABN à Zürich. Selon M. Mangé, le total de ces sommes se serait élevé à quelque 30 à 35 millions de francs belges.

En outre, 5 millions de francs belges, provenant de ces mêmes comptes de M. Luc Wallyn, auraient été virés en 1990 via l'ABN Bank à Luxembourg en faveur d'un compte ouvert à la banque d'épargne Codep. Il s'agirait d'un compte dont la titulaire est l'A.S.B.L. "Verlof voor Jonge Arbeiders" et la somme versée aurait été destinée à apurer partiellement une dette de la société anonyme Studin, société satellite du SP.

Quant au solde des 51.331.981 francs belges, il aurait été prélevé en 1993 par M. Mangé, avec l'accord de M. Wallyn, et aurait servi notamment à payer les honoraires des avocats suisses de MM. Puelinckx et Wallyn. Ceux-ci ont, en effet, exercé des recours judiciaires en Suisse en vue d'empêcher la transmission des documents relatifs à l'exécution des commissions rogatoires internationales émanant de Madame le juge d'instruction Ancia et tendant à obtenir, spécialement, l'historique et les pièces justificatives des comptes ouverts auprès de l'ABN Bank à Zürich.

Par ailleurs, M. Mangé affirme ne pas savoir comment Madame Carla Galle aurait procédé pour insérer les liquidités, qu'il dit lui avoir remises, dans la comptabilité du SP ou des sociétés ou associations liées à ce parti. Il a laissé entendre que cet argent pourrait avoir été placé dans un coffre loué à la Codep, rue Haute, à Bruxelles.

M. Vandenbroucke dit avoir appris de Madame Linda Blomme, qui a succédé à Madame Carla Galle en mai 1991 en qualité de secrétaire national du SP, l'existence dans ce coffre d'une somme d'argent de provenance non définie. En 1993, il aurait ordonné à M.

Mangé de brûler cet argent, dont le montant, dit-il, lui était inconnu. Selon M. Mangé, il s'agissait de 5 millions de francs belges. M. Mangé n'aurait pas exécuté l'ordre reçu et aurait réinjecté cette somme dans une société qu'il avait créée avec son collaborateur M. Guido Triest, à savoir la S.P.R.L. Amadeus Consulting Company (A.C.C.).

M. Mangé a déclaré à propos de ces 5 millions de francs belges : "Pour moi, il s'agit d'une partie des 30 à 35 millions de francs que j'avais remis à (Mme Carla Galle) en 1989 et 1990 et provenant des commissions Agusta".

9. M. Cywie a déclaré avoir appris de certains responsables de la SpA Agusta qu'une commission correspondant à 0,50% du prix total du marché aurait été remise à M. Willy Claes, ministre des Affaires économiques, ou à son chef de cabinet, M. Delanghe, ce qui aurait valu à la firme Agusta une attitude conciliante du Bureau central des commandes de la défense (B.C.C.D.), au sein du département des Affaires économiques.

Suivant certains éléments de l'enquête, M. Willy Claes aurait eu, discrètement, à une date proche de la conclusion du contrat, une réunion en son cabinet avec M. Teti, ancien président de la SpA Agusta.

M. Cywie a fait aussi état dans ses déclarations d'une visite que M. Willy Claes aurait pu rendre, tout aussi discrètement, au cabinet de l'avocat Alfons Puelinckx. Il a été relevé ci-dessus que cet avocat aurait eu plusieurs contacts avec des responsables de la SpA Agusta.

10. Il apparaît des instructions parallèles de M. le conseiller à la Cour de cassation Fischer et de Madame le juge d'instruction Ancia que nombre de personnes, dont le nom même était inconnu à l'époque de la mise en accusation de M. le ministre Coëme, pourraient, soit être impliquées dans les faits de corruption paraissant avoir été commis dans le cadre du marché "Aéromobilité 1", soit être en mesure de fournir à leur sujet d'utiles renseignements.

Pour certains, des indices de culpabilité ont été retenus par les juridictions d'instruction; quatre inculpés sont en état de détention préventive : MM. Puelinckx, Wallyn, Mangé et Delanghe. Un cinquième, M. Cywie, l'a été jusqu'à hier 4 avril 1995. Bien d'autres ont été entendus comme témoins. De multiples recherches, vérifications, perquisitions, confrontations ont été effectuées.

L'exposé ci-dessus révèle que deux personnalités, les ministres Claes et Tobback, semblent à même de donner à la Justice des informations non négligeables. Depuis six à sept semaines, leur nom est cité, non seulement dans les déclarations recueillies par les enquêteurs, mais aussi dans la presse; eux-mêmes ont souhaité s'exprimer devant M. le conseiller à la Cour de cassation Fischer, ce qu'ils ont fait le 27 février dernier, mais aucune question n'a pu leur être posée, dès lors qu'aucun "acte d'instruction" ne pouvait être accompli à leur égard par ce magistrat.

B. - Les indices de corruption dans le cadre d'un ou de plusieurs autres marchés militaires.

11. Au cours de l'enquête relative au marché "Aéromobilité 1", il est apparu qu'à la suite de contacts entre M. Alfons Puelinckx et les bureaux du groupe Dassault à Paris, ce groupe aurait fait un "don" correspondant à un montant de plus de 60 millions de francs belges qui aurait été destiné en tout ou en partie au SP. Ces fonds auraient été versés, le 8 juin 1989, sur les comptes ouverts au nom de M. Wallyn auprès de l'ABN Bank à Zürich, selon les modalités suivantes : 30 millions de francs belges sur un compte et 5.131.632 de francs français sur un autre compte.

M. Wallyn a affirmé que ces fonds avaient ensuite été remis à M. Mangé pour le SP. M. Mangé conteste les avoir reçus, bien qu'il ait accepté de signer, le 25 juillet 1994, une attestation certifiant que ces fonds lui avaient été remis.

Selon M. Wallyn, M. Johan Delanghe, chef de cabinet de M. Willy Claes, était au courant de ce "don". M. Delanghe aurait participé à des réunions de concertation préalables avec MM. Puelinckx, Mangé et Wallyn.

Le "don" pourrait être en relation, soit avec le marché "Agusta", soit avec d'autres marchés militaires, notamment, semble-t-il :

1) Le marché relatif au programme "Carapace" concernant l'acquisition de systèmes de contre-mesures électroniques (E.C.M.) pour les avions F-16 de la Force aérienne.

Ce marché, appelé "ECM F-16", aurait été conclu en mai 1989 par M. Guy Coëme, ministre de la Défense nationale, avec la firme française Electronique Serge Dassault (E.S.D.).

La proposition d'attribution de ce marché avait été approuvée le 28 avril 1989 par le C.M.C.E.S., dont M. Tobback faisait partie, après que M. Claes, ministre des Affaires économiques, eut, semble-t-il, exprimé "une nette préférence pour l'offre française", à savoir celle de E.S.D.

ii) Le marché "Mirsip" concernant la rénovation des avions Mirage de la Force aérienne.

Ce marché aurait été conclu à la fin de l'année 1989 par M. Guy Coëme avec la société anonyme SABCA, contrôlée par le groupe Dassault Belgique Aviation, et qui aurait eu comme sous-traitants la firme SAGEM et la firme française Avions Marcel Dassault.

Au sujet de ces deux derniers marchés, aussi il serait utile de pouvoir entendre les ministres Claes et Tobback, ainsi que le ministre Coëme qui aurait conclu les contrats.

C. - Les indices de faux en écritures et d'usage de faux paraissant connexes à ces marchés.

12. Enfin, il est apparu au cours de l'enquête relative au marché "Aéromobilité 1" que des faux en écritures et usages de faux auraient pu être commis, vraisemblablement par M. Mangé, concernant des sociétés ou associations liées au S.P., par exemple la société anonyme Studin, et concernant la S.P.R.L. Amadeus Consulting Company, et que des fausses factures auraient pu être envoyées à une société française "Fere".

II. - Objet de la requête.

13. Pour les motifs qui viennent d'être exposés et eu égard à la probabilité que les Chambres fédérales soient dissoutes à très brève échéance, l'intérêt d'une bonne administration de la justice rend nécessaire et urgent qu'en relation avec les faits relevés ci-dessous, la Chambre des représentants ordonne que divers actes d'instruction soient accomplis dans les

conditions prévues par la loi du 3 avril 1995 à l'égard de certains anciens ministres.

La présente requête a pour objet de demander à la Chambre des représentants d'ordonner que les actes d'instruction indiqués ci-après soient accomplis à l'égard de M. l'ancien ministre Guy Coëme. Deux autres requêtes en date de ce jour visent MM. les anciens ministres Willy Claes et Louis Tobback.

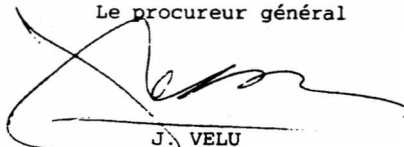
14. Les actes d'instruction à accomplir à l'égard de M. Coëme se rapporteraient aux faits de corruption dans le cadre du ou des marché(s) militaire(s) ayant donné lieu au "don" correspondant à un montant de plus de 60 millions de francs belges, destiné apparemment en tout ou en partie au S.P., notamment dans le cadre des marchés "Carapace" et/ou "Mirsip", faits visés supra n° 11.

15. Seraient ordonnés par la Chambre les actes d'instruction à charge et à décharge suivants, nécessaires à la recherche de la vérité :

- a) l'interrogatoire de l'intéressé
- b) l'audition de témoins
- c) les confrontations
- d) les perquisitions et visites domiciliaires
- e) les saisies
- f) les expertises
- g) la prescription de devoirs à des officiers de police judiciaire
- h) les commissions rogatoires.

Veillez agréer, Monsieur le Président,
l'assurance de ma haute considération.

Le procureur général

J. VELU

COUR DE CASSATION
Palais de Justice
1000 BRUXELLES
Le Procureur général

Bruxelles, le 5 avril 1995.

Doss. 1501

EXTREME URGENCE - PAR PORTEUR
PERSONNELLE

Monsieur le Président,

Je soussigné, Jacques Velu, procureur général près la Cour de cassation, ai l'honneur de vous adresser la présente requête, à destination de la Chambre des représentants, en application de la loi du 3 avril 1995 portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution, dont l'article 1er, alinéa 1er, permet à la Chambre des représentants d'ordonner que les actes d'instruction qu'elle indique, à l'exception de l'arrestation, soient accomplis à l'égard d'un ministre, sur requête motivée du procureur général près la Cour de cassation, mentionnant les circonstances de fait de la cause".

Cette requête tend à ce que la Chambre ordonne que divers actes d'instruction soient accomplis à l'égard de M. l'ancien ministre Louis Tobback.

M. Louis Marie Joseph TOBBACK, sénateur-bourgmestre, né à Louvain le 3 mai 1938, y domicilié Goede Haardlaan, 10, a été, à partir du 9 mai 1988, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales. Du 7 mars 1992 au 10 octobre 1994, il a été ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. Il est actuellement président du "Socialistische Partij".

I. - Motifs de la requête et circonstances de fait de la cause.

A. - Les indices de corruption dans le cadre du marché "Aéromobilité 1" (affaire Agusta)

A Monsieur le Président
de la Chambre des Représentants.

1. La présente requête se rapporte principalement à ce qu'il est convenu d'appeler "l'affaire Agusta", plus précisément au marché "Aéromobilité 1", qui a fait l'objet d'un contrat conclu le 19 décembre 1988 entre l'Etat belge, représenté par son ministre de la Défense nationale M. Guy Coème, et la SpA Agusta, représentée par son président M. Raffaello Teti.

Concernant ce marché, Monsieur le ministre Guy Coème a été mis en accusation devant la Cour de cassation par la Chambre des représentants, le 1er février 1994, du chef de corruption, en application de l'article 90 ancien (103 nouveau) de la Constitution.

Ledit marché portait sur la fourniture à l'Armée belge :

- de 46 hélicoptères, dont 28 équipés en version anti-char, avec système d'armements, et 18 équipés en version observation,
- d'équipements associés et de modifications de matériel,
- de prestations diverses ayant trait à l'assistance technique et à la formation de personnel.

M. Guy Coème avait établi, le 22 novembre 1988, une "note pour le comité ministériel de coordination économique et sociale" (C.M.C.E.S.) proposant à ce comité de marquer son accord sur l'attribution du marché à la SpA Agusta.

Au sujet des aspects économiques du marché, M. Willy Claes avait, en qualité de ministre des Affaires économiques, émis "une légère préférence pour l'offre italienne".

Cette proposition d'attribution a été adoptée, le 8 décembre 1988, par le C.M.C.E.S., dont le ministre Tobback était un des membres.

La décision du C.M.C.E.S. a été approuvée, le 9 décembre 1988, par le Conseil des Ministres.

Ledit marché a été complété ou modifié par plusieurs avenants conclus entre le 13 janvier 1989 et le 13 février 1992.

Il a donné lieu à deux instructions judiciaires parallèles menées en étroite collaboration, l'une par Madame le juge d'instruction Ancia à Liège (dossier n° 28/93), l'autre par Monsieur le conseiller à la Cour de cassation Fischer (dossier n° A.94.0001.F).

2. Il semble dès à présent acquis que, dans le cadre de ce marché, la firme italienne SpA Agusta a payé des commissions, au moins à trois sociétés, à savoir au minimum :

- 9.146.286 francs belges versés en 1989, 1990, 1991 et 1993 au profit de la S.P.R.L. MCA Tronix à Angleur, Parc Industriel de Recherches du Sart Tilman, avenue des Noisetiers, sur le compte n° 551-2864600-65 ouvert auprès de la Banque Paribas à Liège;

- 16.462.380 francs belges versés en 1989, 1990 et 1991 au profit de la société Downhole Technology (Consultants) Limited à Jersey (Iles anglo-normandes), St.-Héliier, Broad street, 31, sur le compte n° 35.181.283 ouvert auprès de la Midland Bank à Londres, Leadenhall street, EC3;

- 51.331.981 francs belges versés en 1989 auprès de la société anonyme Kasma Overseas au Panama, Panama-City, Avenida Balboa y calle, 39, sur le compte n° 280.518 ouvert auprès de l'ABN Bank à Zürich (Suisse).

Officiellement, ces versements apparaissaient comme la rémunération par la SpA Agusta de prestations de "consultance", effectuées à son profit par ces trois sociétés :

- En ce qui concerne la S.P.R.L. MCA Tronix, gérée par M. Georges Cywie, représentant en Belgique de la SpA Agusta, le contrat de "consultance", daté du 27 septembre 1988, prévoyait une commission égale à 1% du montant total du marché (alors estimé à 6,4 milliards de francs belges), mais cette commission aurait été réduite à 0,25%, suivant une correspondance échangée entre la société MCA Tronix et la SpA Agusta. M. Cywie a été détenu préventivement du chef de corruption comme auteur, coauteur ou complice, notamment du 13 février 1995 au 4 avril 1995.

- En ce qui concerne la société Downhole Technology (Consultants) Limited, dont M. Georges Cywie paraît bien être le bénéficiaire économique, la correspondance échangée depuis le 10 novembre 1988 entre cette société et la SpA Agusta fait mention d'une "consultance" assortie d'une commission égale à 0,50% du montant total du marché. La société Downhole aurait perçu au minimum 16.462.380 francs belges entre le 19 juin 1989 et le 16 juin 1991.

- En ce qui concerne la société anonyme Kasma Overseas, le contrat de "consultance", daté du 18 novembre 1988, prévoyait une commission égale à 1% du montant total du marché. Ultérieurement, cette somme

aurait été ramenée à 51.331.981 francs belges, aux termes d'une correspondance entre la société Kasma Overseas et la SpA Agusta.

3. Il semble que les sociétés Downhole Technology (Consultants) Limited et Kasma Overseas n'aient effectué aucun travail de "consultance" dans le cadre dudit marché. Il est, dès lors, vraisemblable qu'elles ne soient que des sociétés "off shore" (écran), utilisées à seule fin de dissimuler le paiement de ces commissions.

A cet égard, M. Roberto D'Alessandro, qui a été le président de la SpA Agusta à partir du mois de janvier 1989, a déclaré (traduction de l'italien) :

"J'ai acquis la conviction que, derrière ces deux sociétés, se cachaient ceux qui avaient le pouvoir de conclure au niveau ministériel belge les principes du contrat (concernant le marché 'Aéromobilité I'), battant les sociétés internationales concurrentes et en particulier l'allemande, qui semblait à ce moment-là vainqueur. Je précise également que l'intervention des deux sociétés, auxquelles ont été versées ultérieurement les commissions, a eu lieu avant la conclusion du contrat ... S'il n'y avait pas eu ce 'deus ex machina', Agusta n'aurait pas conclu le contrat avec la Belgique".

De son côté, M. Angelo Gadia, qui au sein de la SpA Agusta était responsable du secteur technique et opérationnel des négociations, a déclaré (traduction de l'italien) :

"Il était donné pour évident dans notre secteur que, pour que le contrat de fourniture à l'armée belge arrive à bonnes fins, il faille payer des pots de vin. On savait également que les pots de vin devaient parvenir à un cercle politique. Le ministère de la Défense et le ministère des Affaires économiques ont eu en la circonstance une importance égale ... Il était inévitable pour vaincre la concurrence de payer des pots de vin".

4. Les sommes versées en faveur de la société Downhole Technology (Consultants) Limited, pour un montant total minimum de 16.462.380 francs belges, ont transité de la Midland Bank à Londres vers la Banque Continentale du Luxembourg à Luxembourg-ville. De 1989 à 1991, ces sommes ont été réparties entre d'autres sociétés, dont M. Georges Cywie serait le bénéficiaire économique. Des vérifications sont en cours quant à la destination définitive de ces fonds, notamment quant à la destination ou l'utilisation d'importants retraits en liquide opérés sur les comptes de M. Cywie auprès de cette banque luxembourgeoise.

5. Quant aux 51.331.981 francs belges versés, en 1989, au profit de la société de droit panaméen Kasma Overseas, ils ont été transférés sur des comptes ouverts auprès de l'ABN Bank à Zürich au nom de M. Luc Wallyn, ancien secrétaire national adjoint du Socialistische Partij (SP), actuellement détenu préventivement du chef de corruption, comme auteur, coauteur ou complice.

Pour les comptes ouverts à l'ABN Bank à Zürich, un avocat bruxellois, M. Alfons Puelinckx, avait procuration, tant de M. Luc Wallyn que de la société Kasma Overseas. Cet avocat aurait eu des contacts avec les dirigeants de la SpA Agusta, ce qui apparaît notamment du fait que c'est M. Puelinckx qui a signé pour la société Kasma Overseas le contrat de "consultance" du 18 novembre 1988 conclu entre cette société et la SpA Agusta, elle-même représentée par son président de l'époque, M. Raffaello Teti. M. Puelinckx aurait été principalement en rapport avec M. Enrico Guerra, directeur commercial de la SpA Agusta.

Le bénéficiaire économique de la société anonyme Kasma Overseas paraît être un ressortissant syrien, M. Mohammed Mamoun Kassab Bachi, qui serait lui-même depuis de longues années en relations d'affaires avec M. Alfons Puelinckx, d'une part, et avec la SpA Agusta, d'autre part.

M. Alfons Puelinckx est détenu préventivement du chef de corruption comme auteur, coauteur ou complice, tandis que MM. Raffaello Teti, Enrico Guerra et Mohammed Mamoun Kassab Bachi font tous trois l'objet d'un mandat d'arrêt international décerné du même chef.

6. Au stade actuel de l'enquête, la somme de 51.331.981 francs belges, versée par la SpA Agusta en faveur de la société anonyme Kasma Overseas, semble avoir été destinée au parti politique belge "Socialistische Partij" (SP). Cette somme aurait été perçue, avec l'accord notamment de M. Luc Wallyn, par M. Etienne Mangé, responsable de la comptabilité de ce parti. M. Mangé est aussi détenu préventivement du chef de corruption comme auteur, coauteur ou complice.

Des devoirs d'instruction sont en cours aux fins de déterminer l'affectation de ces fonds, éventuellement à des sociétés ou A.S.B.L. satellites du Socialistische Partij.

Les déclarations de MM. Mangé et Wallyn ont amené la mise en cause de M. Johan Delanghe, qui était notamment, en 1988 et 1989, chef de cabinet du ministre Willy Claes. M. Delanghe aurait eu un rôle important dans les versements occultes de la SpA Agusta en faveur du Socialistische Partij, spécialement à l'occasion de réunions de concertation préalables auxquelles il aurait

participé. Il est, lui aussi, détenu préventivement du chef de corruption, comme auteur, coauteur ou complice.

Il est apparu, en outre, que, lorsque le scandale de l' "affaire Agusta" a éclaté, MM. Delanghe, Mangé, Wallyn et Puelinckx se seraient concertés pour éviter que la Justice ne découvre la trace des paiements effectués en Suisse à destination du SP.

7. A l'époque de l'attribution du marché "Aéromobilité 1", le président du Socialistische Partij était M. Karel Van Miert. Cette présidence a été reprise par M. Frank Vandenbroucke le 14 janvier 1989.

En 1988 et 1989, M. Louis Tobback faisait, semble-t-il, partie du Bureau et du Comité exécutif du SP. Depuis le 9 mai 1988, il était ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales.

M. Mangé a déclaré, le 17 février 1995, à la police judiciaire et à Madame le juge d'instruction Anckaert, avoir informé MM. Claes, Tobback et Van Miert, fin 1988 ou début 1989, de l'intention de la SpA Agusta de faire un "don" en faveur du SP. Il a modifié ses déclarations, le 21 février 1995, en affirmant que ses interlocuteurs étaient MM. Claes, Tobback et Vandenbroucke.

Ceux-ci, selon leurs dires et ceux de M. Mangé, auraient refusé l'éventualité de ce "don"; tous trois situent leur refus au cours d'une réunion qui se serait tenue le 19 janvier 1989. Néanmoins, il semble bien que les fonds aient été investis en grande partie dans des sociétés et associations étroitement liées au Socialistische Partij.

Au sujet de ce même "don", M. Wallyn a déclaré notamment : "Peu avant la clôture du marché des hélicoptères, M. Puelinckx m'a fait part de ce qu'il avait été contacté par les responsables d'Agusta qui étaient prêts à faire un don au SP. Vous me faites remarquer que les Italiens n'auraient fait ce don que s'ils obtenaient le marché. Effectivement, cela me paraît évident. Puelinckx m'a mis directement en contact avec un responsable d'Agusta dont je ne me souviens plus du nom. Sans qu'on le dise expressément, il est clair qu'on parlait du marché <Aéromobilité 1>. Je ne me souviens plus de la teneur de notre communication qui a été très brève; cette personne voulait faire un don au SP. Je lui ai donc fait part que j'allais prendre les contacts nécessaires au SP".

M. Willy Claes, qui, au début de l'enquête, avait été entendu à deux reprises comme témoin par Madame le juge d'instruction Ancia, n'avait pas fait

mention des propos tenus par M. Mangé concernant cette possibilité d'un "don" de la SpA Agusta.

Dans leurs premières explications à la presse, qui ont suivi la divulgation des déclarations de M. Mangé concernant un "don" d'Agusta, MM. Tobback et Vandenbroucke n'ont pas davantage révélé que M. Mangé les avait mis au courant de cette éventualité.

Ce n'est qu'ultérieurement que ces trois personnalités - MM. Claes, Tobback et Vandenbroucke - ont reconnu publiquement l'existence de la conversation qu'ils avaient eue avec M. Mangé au sujet de cette possibilité de "don".

8. M. Mangé a précisé avoir remis, en 1989 et 1990, à destination du SP et via le secrétaire national de ce parti - à l'époque Madame Carla Galle - des sommes d'argent provenant des comptes ouverts au nom de M. Luc Wallyn à l'ABN à Zürich. Selon M. Mangé, le total de ces sommes se serait élevé à quelque 30 à 35 millions de francs belges.

En outre, 5 millions de francs belges, provenant de ces mêmes comptes de M. Luc Wallyn, auraient été virés en 1990 via l'ABN Bank à Luxembourg en faveur d'un compte ouvert à la banque d'épargne Codep. Il s'agirait d'un compte dont la titulaire est l'A.S.B.L. "Verlof voor Jonge Arbeiders" et la somme versée aurait été destinée à apurer partiellement une dette de la société anonyme Studin, société satellite du SP.

Quant au solde des 51.331.981 francs belges, il aurait été prélevé en 1993 par M. Mangé, avec l'accord de M. Wallyn, et aurait servi notamment à payer les honoraires des avocats suisses de MM. Puelinckx et Wallyn. Ceux-ci ont, en effet, exercé des recours judiciaires en Suisse en vue d'empêcher la transmission des documents relatifs à l'exécution des commissions rogatoires internationales émanant de Madame le juge d'instruction Ancia et tendant à obtenir, spécialement, l'historique et les pièces justificatives des comptes ouverts auprès de l'ABN Bank à Zürich.

Par ailleurs, M. Mangé affirme ne pas savoir comment Madame Carla Galle aurait procédé pour insérer les liquidités, qu'il dit lui avoir remises, dans la comptabilité du SP ou des sociétés ou associations liées à ce parti. Il a laissé entendre que cet argent pourrait avoir été placé dans un coffre loué à la Codep, rue Haute, à Bruxelles.

M. Vandenbroucke dit avoir appris de Madame Linda Blomme, qui a succédé à Madame Carla Galle en mai 1991 en qualité de secrétaire national du SP, l'existence dans ce coffre d'une somme d'argent de provenance non définie. En 1993, il aurait ordonné à M. -

Mangé de brûler cet argent, dont le montant, dit-il, lui était inconnu. Selon M. Mangé, il s'agissait de 5 millions de francs belges. M. Mangé n'aurait pas exécuté l'ordre reçu et aurait réinjecté cette somme dans une société qu'il avait créée avec son collaborateur M. Guido Triest, à savoir la S.P.R.L. Amadeus Consulting Company (A.C.C.).

M. Mangé a déclaré à propos de ces 5 millions de francs belges : "Pour moi, il s'agit d'une partie des 30 à 35 millions de francs que j'avais remis à (Mme Carla Galle) en 1989 et 1990 et provenant des commissions Agusta".

9. M. Cywie a déclaré avoir appris de certains responsables de la SpA Agusta qu'une commission correspondant à 0,50% du prix total du marché aurait été remise à M. Willy Claes, ministre des Affaires économiques, ou à son chef de cabinet, M. Delanghe, ce qui aurait valu à la firme Agusta une attitude conciliante du Bureau central des commandes de la défense (B.C.C.D.), au sein du département des Affaires économiques.

Suivant certains éléments de l'enquête, M. Willy Claes aurait eu, discrètement, à une date proche de la conclusion du contrat, une réunion en son cabinet avec M. Teti, ancien président de la SpA Agusta.

M. Cywie a fait aussi état dans ses déclarations d'une visite que M. Willy Claes aurait pu rendre, tout aussi discrètement, au cabinet de l'avocat Alfons Puelinckx. Il a été relevé ci-dessus que cet avocat aurait eu plusieurs contacts avec des responsables de la SpA Agusta.

10. Il apparaît des instructions parallèles de M. le conseiller à la Cour de cassation Fischer et de Madame le juge d'instruction Ancia que nombre de personnes, dont le nom même était inconnu à l'époque de la mise en accusation de M. le ministre Coëme, pourraient, soit être impliquées dans les faits de corruption paraissant avoir été commis dans le cadre du marché "Aéromobilité 1", soit être en mesure de fournir à leur sujet d'utiles renseignements.

Pour certains, des indices de culpabilité ont été retenus par les juridictions d'instruction; quatre inculpés sont en état de détention préventive : MM. Puelinckx, Wallyn, Mangé et Delanghe. Un cinquième, M. Cywie, l'a été jusqu'à hier 4 avril 1995. Bien d'autres ont été entendus comme témoins. De multiples recherches, vérifications, perquisitions, confrontations ont été effectuées.

L'exposé ci-dessus révèle que deux personnalités, les ministres Claes et Tobback, semblent à même de donner à la Justice des informations non négligeables. Depuis six à sept semaines, leur nom est cité, non seulement dans les déclarations recueillies par les enquêteurs, mais aussi dans la presse; eux-mêmes ont souhaité s'exprimer devant M. le conseiller à la Cour de cassation Fischer, ce qu'ils ont fait le 27 février dernier, mais aucune question n'a pu leur être posée, dès lors qu'aucun "acte d'instruction" ne pouvait être accompli à leur égard par ce magistrat.

B. - Les indices de corruption dans le cadre d'un ou de plusieurs autres marchés militaires.

11. Au cours de l'enquête relative au marché "Aéromobilité 1", il est apparu qu'à la suite de contacts entre M. Alfons Puelinckx et les bureaux du groupe Dassault à Paris, ce groupe aurait fait un "don" correspondant à un montant de plus de 60 millions de francs belges qui aurait été destiné en tout ou en partie au SP. Ces fonds auraient été versés, le 8 juin 1989, sur les comptes ouverts au nom de M. Wallyn auprès de l'ABN Bank à Zürich, selon les modalités suivantes : 30 millions de francs belges sur un compte et 5.131.632 de francs français sur un autre compte.

M. Wallyn a affirmé que ces fonds avaient ensuite été remis à M. Mangé pour le SP. M. Mangé conteste les avoir reçus, bien qu'il ait accepté de signer, le 25 juillet 1994, une attestation certifiant que ces fonds lui avaient été remis.

Selon M. Wallyn, M. Johan Delanghe, chef de cabinet de M. Willy Claes, était au courant de ce "don". M. Delanghe aurait participé à des réunions de concertation préalables avec MM. Puelinckx, Mangé et Wallyn.

Ce "don" pourrait être en relation, soit avec le marché "Agusta", soit avec d'autres marchés militaires, notamment, semble-t-il :

i) Le marché relatif au programme "Carapace" concernant l'acquisition de systèmes de contre-mesures électroniques (E.C.M.) pour les avions F-16 de la Force aérienne.

Ce marché, appelé "ECM F-16", aurait été conclu en mai 1989 par M. Guy Coëme, ministre de la Défense nationale, avec la firme française Electronique Serge Dassault (E.S.D.).

La proposition d'attribution de ce marché avait été approuvée le 28 avril 1989 par le C.M.C.E.S., dont M. Tobback faisait partie, après que M. Claes, ministre des Affaires économiques, eut, semble-t-il, exprimé "une nette préférence pour l'offre française", à savoir celle de E.S.D.

ii) Le marché "Mirsip" concernant la rénovation des avions Mirage de la Force aérienne.

Ce marché aurait été conclu à la fin de l'année 1989 par M. Guy Coëme avec la société anonyme SABCA, contrôlée par le groupe Dassault Belgique Aviation, et qui aurait eu comme sous-traitants la firme SAGEM et la firme française Avions Marcel Dassault.

Au sujet de ces deux derniers marchés aussi il serait utile de pouvoir entendre les ministres Claes et Tobback, ainsi que le ministre Coëme qui aurait conclu les contrats.

C. - Les indices de faux en écritures et d'usage de faux paraissant connexes à ces marchés.

12. Enfin, il est apparu au cours de l'enquête relative au marché "Aéromobilité 1" que des faux en écritures et usages de faux auraient pu être commis, vraisemblablement par M. Mangé, concernant des sociétés ou associations liées au S.P., par exemple la société anonyme Studin, et concernant la S.P.R.L. Amadeus Consulting Company, et que des fausses factures auraient pu être envoyées à une société française "Fere".

*

*

*

II. - Objet de la requête.

13. Pour les motifs qui viennent d'être exposés et eu égard à la probabilité que les Chambres fédérales soient dissoutes à très brève échéance, l'intérêt d'une bonne administration de la justice rend nécessaire et urgent qu'en relation avec les faits relevés ci-dessous, la Chambre des représentants ordonne que divers actes d'instruction soient accomplis dans les

conditions prévues par la loi du 3 avril 1995 à l'égard de certains anciens ministres.

La présente requête a pour objet de demander à la Chambre des représentants d'ordonner que les actes d'instruction indiqués ci-après soient accomplis à l'égard de M. l'ancien ministre Louis Tobback. Deux autres requêtes en date de ce jour visent MM. les anciens ministres Willy Claes et Guy Coëme.

14. Les actes d'instruction à accomplir à l'égard de M. Tobback se rapporteraient

a) à des faits de corruption dans le cadre du marché "Aéromobilité 1" qui a fait l'objet du contrat conclu le 19 décembre 1988 entre l'Etat belge, représenté par son ministre de la Défense nationale M. Guy Coëme, et la Spa Agusta, représentée par son président M. Raffaello Teti, faits visés supra n°s 1 à 10;

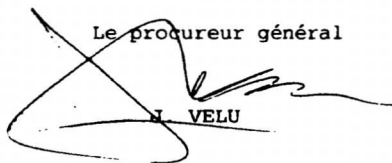
b) à des faits de corruption dans le cadre du ou des marché(s) militaire(s) ayant donné lieu au "don" correspondant à un montant de plus de 60 millions de francs belges, destiné apparemment en tout ou en partie au S.P., notamment dans le cadre des marchés "Carapace" et/ou "Mirsip", faits visés supra n° 11;

c) à des faits de faux en écritures et usage de faux paraissant connexes à l'ensemble de ces faits de corruption et visés supra n° 12.

15. Seraient ordonnés par la Chambre les actes d'instruction à charge et à décharge suivants, nécessaires à la recherche de la vérité :

- a) l'interrogatoire de l'intéressé
- b) l'audition de témoins
- c) les confrontations
- d) les perquisitions et visites domiciliaires
- e) les saisies
- f) les expertises
- g) la prescription de devoirs à des officiers de police judiciaire
- h) les commissions rogatoires.

Veillez agréer, Monsieur le Président, l'assurance de ma haute considération.

Le procureur général

VELU

COUR DE CASSATION
Palais de Justice
1000 BRUXELLES
Le Procureur général

Bruxelles, le 5 avril 1995.

Doss. 1501

EXTREME URGENCE - PAR PORTEUR
PERSONNELLE.

Monsieur le Président,

Je soussigné, Jacques Velu, procureur général près la Cour de cassation, ai l'honneur de vous adresser la présente requête, à destination de la Chambre des représentants, en application de la loi du 3 avril 1995 portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution, dont l'article 1er, alinéa 1er, permet à la Chambre des représentants d'ordonner que les actes d'instruction qu'elle indique, à l'exception de l'arrestation, soient accomplis à l'égard d'un ministre, sur requête motivée du procureur général près la Cour de cassation, mentionnant les circonstances de fait de la cause".

Cette requête tend à ce que la Chambre ordonne que divers actes d'instruction soient accomplis à l'égard de M. l'ancien ministre Willy Claes.

M. Willy Werner Hubert CLAES, secrétaire général de l'OTAN, né à Hasselt le 24 novembre 1938, y domicilié Berkenlaan, 62, a été, à partir du 9 mai 1988, vice-premier ministre et ministre des Affaires économiques, du Plan et de l'Education nationale. Le 16 janvier 1989, il a été déchargé de l'Education nationale et chargé de la Restructuration du "Ministerie van Onderwijs". Du 7 mars 1992 au 10 octobre 1994, il a été vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères.

I. - Motifs de la requête et circonstances de fait de la cause.

A. - Les indices de corruption dans le cadre du marché "Aéromobilité 1" (affaire Agusta)

A Monsieur le Président
de la Chambre des Représentants.

1. La présente requête se rapporte principalement à ce qu'il est convenu d'appeler "l'affaire Agusta", plus précisément au marché "Aéromobilité 1", qui a fait l'objet d'un contrat conclu le 19 décembre 1988 entre l'Etat belge, représenté par son ministre de la Défense nationale M. Guy Coëme, et la SpA Agusta, représentée par son président M. Raffaello Teti.

Concernant ce marché, Monsieur le ministre Guy Coëme a été mis en accusation devant la Cour de cassation par la Chambre des représentants, le 1er février 1994, du chef de corruption, en application de l'article 90 ancien (103 nouveau) de la Constitution.

Ledit marché portait sur la fourniture à l'Armée belge :

- de 46 hélicoptères, dont 28 équipés en version anti-char, avec système d'armements, et 18 équipés en version observation,
- d'équipements associés et de modifications de matériel,
- de prestations diverses ayant trait à l'assistance technique et à la formation de personnel.

M. Guy Coëme avait établi, le 22 novembre 1988, une "note pour le comité ministériel de coordination économique et sociale" (C.M.C.E.S.) proposant à ce comité de marquer son accord sur l'attribution du marché à la SpA Agusta.

Au sujet des aspects économiques du marché, M. Willy Claes avait, en qualité de ministre des Affaires économiques, émis "une légère préférence pour l'offre italienne".

Cette proposition d'attribution a été adoptée, le 8 décembre 1988, par le C.M.C.E.S., dont le ministre Tobback était un des membres.

La décision du C.M.C.E.S. a été approuvée, le 9 décembre 1988, par le Conseil des Ministres.

Ledit marché a été complété ou modifié par plusieurs avenants conclus entre le 13 janvier 1989 et le 13 février 1992.

Il a donné lieu à deux instructions judiciaires parallèles menées en étroite collaboration, l'une par Madame le juge d'instruction Ancia à Liège (dossier n° 28/93), l'autre par Monsieur le conseiller à la Cour de cassation Fischer (dossier n° A.94.0001.F).

2. Il semble dès à présent acquis que, dans le cadre de ce marché, la firme italienne SpA Agusta a payé des commissions, au moins à trois sociétés, à savoir au minimum :

- 9.146.286 francs belges versés en 1989, 1990, 1991 et 1993 au profit de la S.P.R.L. MCA Tronix à Angleur, Parc Industriel de Recherches du Sart Tilman, avenue des Noisetiers, sur le compte n° 551-2864600-65 ouvert auprès de la Banque Paribas à Liège;

- 16.462.380 francs belges versés en 1989, 1990 et 1991 au profit de la société Downhole Technology (Consultants) Limited à Jersey (Iles anglo-normandes), St.-Hélier, Broad street, 31, sur le compte n° 35.181.283 ouvert auprès de la Midland Bank à Londres, Leadenhall street, EC3;

- 51.331.981 francs belges versés en 1989 auprès de la société anonyme Kasma Overseas au Panama, Panama-City, Avenida Balboa y calle, 39, sur le compte n° 280.518 ouvert auprès de l'ABN Bank à Zürich (Suisse).

Officiellement, ces versements apparaissaient comme la rémunération par la SpA Agusta de prestations de "consultance", effectuées à son profit par ces trois sociétés :

- En ce qui concerne la S.P.R.L. MCA Tronix, gérée par M. Georges Cywie, représentant en Belgique de la SpA Agusta, le contrat de "consultance", daté du 27 septembre 1988, prévoyait une commission égale à 1% du montant total du marché (alors estimé à 6,4 milliards de francs belges), mais cette commission aurait été réduite à 0,25%, suivant une correspondance échangée entre la société MCA Tronix et la SpA Agusta. M. Cywie a été détenu préventivement du chef de corruption comme auteur, coauteur ou complice, notamment du 13 février 1995 au 4 avril 1995.

- En ce qui concerne la société Downhole Technology (Consultants) Limited, dont M. Georges Cywie paraît bien être le bénéficiaire économique, la correspondance échangée depuis le 10 novembre 1988 entre cette société et la SpA Agusta fait mention d'une "consultance" assortie d'une commission égale à 0,50% du montant total du marché. La société Downhole aurait perçu au minimum 16.462.380 francs belges entre le 19 juin 1989 et le 16 juin 1991.

- En ce qui concerne la société anonyme Kasma Overseas, le contrat de "consultance", daté du 18 novembre 1988, prévoyait une commission égale à 1% du montant total du marché. Ultérieurement, cette somme

aurait été ramenée à 51.331.981 francs belges, aux termes d'une correspondance entre la société Kasma Overseas et la SpA Agusta.

3. Il semble que les sociétés Downhole Technology (Consultants) Limited et Kasma Overseas n'aient effectué aucun travail de "consultance" dans le cadre dudit marché. Il est, dès lors, vraisemblable qu'elles ne soient que des sociétés "off shore" (écran), utilisées à seule fin de dissimuler le paiement de ces commissions.

A cet égard, M. Roberto D'Alessandro, qui a été le président de la SpA Agusta à partir du mois de janvier 1989, a déclaré (traduction de l'italien) :

"J'ai acquis la conviction que, derrière ces deux sociétés, se cachaient ceux qui avaient le pouvoir de conclure au niveau ministériel belge les principes du contrat (concernant le marché 'Aéromobilité 1'), battant les sociétés internationales concurrentes et en particulier l'allemande, qui semblait à ce moment-là vainqueur. Je précise également que l'intervention des deux sociétés, auxquelles ont été versées ultérieurement les commissions, a eu lieu avant la conclusion du contrat ... S'il n'y avait pas eu ce 'deus ex machina', Agusta n'aurait pas conclu le contrat avec la Belgique".

De son côté, M. Angelo Gadia, qui au sein de la SpA Agusta était responsable du secteur technique et opérationnel des négociations, a déclaré (traduction de l'italien) :

"Il était donné pour évident dans notre secteur que, pour que le contrat de fourniture à l'armée belge arrive à bonnes fins, il faille payer des pots de vin. On savait également que les pots de vin devaient parvenir à un cercle politique. Le ministère de la Défense et le ministère des Affaires économiques ont eu en la circonstance une importance égale ... Il était inévitable pour vaincre la concurrence de payer des pots de vin".

4. Les sommes versées en faveur de la société Downhole Technology (Consultants) Limited, pour un montant total minimum de 16.462.380 francs belges, ont transité de la Midland Bank à Londres vers la Banque Continentale du Luxembourg à Luxembourg-ville. De 1989 à 1991, ces sommes ont été réparties entre d'autres sociétés, dont M. Georges Cywie serait le bénéficiaire économique. Des vérifications sont en cours quant à la destination définitive de ces fonds, notamment quant à la destination ou l'utilisation d'importants retraits en liquide opérés sur les comptes de M. Cywie auprès de cette banque luxembourgeoise.

5. Quant aux 51.331.981 francs belges versés, en 1989, au profit de la société de droit panaméen Kasma Overseas, ils ont été transférés sur des comptes ouverts auprès de l'ABN Bank à Zürich au nom de M. Luc Wallyn, ancien secrétaire national adjoint du Socialistische Partij (SP), actuellement détenu préventivement du chef de corruption, comme auteur, coauteur ou complice.

Pour les comptes ouverts à l'ABN Bank à Zürich, un avocat bruxellois, M. Alfons Puelinckx, avait procuration, tant de M. Luc Wallyn que de la société Kasma Overseas. Cet avocat aurait eu des contacts avec les dirigeants de la SpA Agusta, ce qui apparaît notamment du fait que c'est M. Puelinckx qui a signé pour la société Kasma Overseas le contrat de "consultance" du 18 novembre 1988 conclu entre cette société et la SpA Agusta, elle-même représentée par son président de l'époque, M. Raffaello Teti. M. Puelinckx aurait été principalement en rapport avec M. Enrico Guerra, directeur commercial de la SpA Agusta.

Le bénéficiaire économique de la société anonyme Kasma Overseas paraît être un ressortissant syrien, M. Mohammed Mamoun Kassab Bachi, qui serait lui-même depuis de longues années en relations d'affaires avec M. Alfons Puelinckx, d'une part, et avec la SpA Agusta, d'autre part.

M. Alfons Puelinckx est détenu préventivement du chef de corruption comme auteur, coauteur ou complice, tandis que MM. Raffaello Teti, Enrico Guerra et Mohammed Mamoun Kassab Bachi font tous trois l'objet d'un mandat d'arrêt international décerné du même chef.

6. Au stade actuel de l'enquête, la somme de 51.331.981 francs belges, versée par la SpA Agusta en faveur de la société anonyme Kasma Overseas, semble avoir été destinée au parti politique belge "Socialistische Partij" (SP). Cette somme aurait été perçue, avec l'accord notamment de M. Luc Wallyn, par M. Etienne Mangé, responsable de la comptabilité de ce parti. M. Mangé est aussi détenu préventivement du chef de corruption comme auteur, coauteur ou complice.

Des devoirs d'instruction sont en cours aux fins de déterminer l'affectation de ces fonds, éventuellement à des sociétés ou A.S.B.L. satellites du Socialistische Partij.

Les déclarations de MM. Mangé et Wallyn ont amené la mise en cause de M. Johan Delanghe, qui était notamment, en 1988 et 1989, chef de cabinet du ministre Willy Claes. M. Delanghe aurait eu un rôle important dans les versements occultes de la SpA Agusta en faveur du Socialistische Partij, spécialement à l'occasion de réunions de concertation préalables auxquelles il aurait

participé. Il est, lui aussi, détenu préventivement du chef de corruption, comme auteur, coauteur ou complice.

Il est apparu, en outre, que, lorsque le scandale de l' "affaire Agusta" a éclaté, MM. Delanghe, Mangé, Wallyn et Puelinckx se seraient concertés pour éviter que la Justice ne découvre la trace des paiements effectués en Suisse à destination du SP.

7. A l'époque de l'attribution du marché "Aéromobilité 1", le président du Socialistische Partij était M. Karel Van Miert. Cette présidence a été reprise par M. Frank Vandenbroucke le 14 janvier 1989.

En 1988 et 1989, M. Louis Tobback faisait, semble-t-il, partie du Bureau et du Comité exécutif du SP. Depuis le 9 mai 1988, il était ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales.

M. Mangé a déclaré, le 17 février 1995, à la police judiciaire et à Madame le juge d'instruction Ancia, avoir informé MM. Claes, Tobback et Van Miert, fin 1988 ou début 1989, de l'intention de la SpA Agusta de faire un "don" en faveur du SP. Il a modifié ses déclarations, le 21 février 1995, en affirmant que ses interlocuteurs étaient MM. Claes, Tobback et Vandenbroucke.

Ceux-ci, selon leurs dires et ceux de M. Mangé, auraient refusé l'éventualité de ce "don"; tous trois situent leur refus au cours d'une réunion qui se serait tenue le 19 janvier 1989. Néanmoins, il semble bien que les fonds aient été investis en grande partie dans des sociétés et associations étroitement liées au Socialistische Partij.

Au sujet de ce même "don", M. Wallyn a déclaré notamment : "Peu avant la clôture du marché des hélicoptères, M. Puelinckx m'a fait part de ce qu'il avait été contacté par les responsables d'Agusta qui étaient prêts à faire un don au SP. Vous me faites remarquer que les Italiens n'auraient fait ce don que s'ils obtenaient le marché. Effectivement, cela me paraît évident. Puelinckx m'a mis directement en contact avec un responsable d'Agusta dont je ne me souviens plus du nom. Sans qu'on le dise expressément, il est clair qu'on parlait du marché <Aéromobilité 1>. Je ne me souviens plus de la teneur de notre communication qui a été très brève; cette personne voulait faire un don au SP. Je lui ai donc fait part que j'allais prendre les contacts nécessaires au SP".

M. Willy Claes, qui, au début de l'enquête, avait été entendu à deux reprises comme témoin par Madame le juge d'instruction Ancia, n'avait pas fait

mention des propos tenus par M. Mangé concernant cette possibilité d'un "don" de la SpA Agusta.

Dans leurs premières explications à la presse, qui ont suivi la divulgation des déclarations de M. Mangé concernant un "don" d'Agusta, MM. Tobback et Vandenbroucke n'ont pas davantage révélé que M. Mangé les avait mis au courant de cette éventualité.

Ce n'est qu'ultérieurement que ces trois personnalités - MM. Claes, Tobback et Vandenbroucke - ont reconnu publiquement l'existence de la conversation qu'ils avaient eue avec M. Mangé au sujet de cette possibilité de "don".

8. M. Mangé a précisé avoir remis, en 1989 et 1990, à destination du SP et via le secrétaire national de ce parti - à l'époque Madame Carla Galle - des sommes d'argent provenant des comptes ouverts au nom de M. Luc Wallyn à l'ABN à Zürich. Selon M. Mangé, le total de ces sommes se serait élevé à quelque 30 à 35 millions de francs belges.

En outre, 5 millions de francs belges, provenant de ces mêmes comptes de M. Luc Wallyn, auraient été virés en 1990 via l'ABN Bank à Luxembourg en faveur d'un compte ouvert à la banque d'épargne Codep. Il s'agirait d'un compte dont la titulaire est l'A.S.B.L. "Verlof voor Jonge Arbeiders" et la somme versée aurait été destinée à apurer partiellement une dette de la société anonyme Studin, société satellite du SP.

Quant au solde des 51.331.981 francs belges, il aurait été prélevé en 1993 par M. Mangé, avec l'accord de M. Wallyn, et aurait servi notamment à payer les honoraires des avocats suisses de MM. Puelinckx et Wallyn. Ceux-ci ont, en effet, exercé des recours judiciaires en Suisse en vue d'empêcher la transmission des documents relatifs à l'exécution des commissions rogatoires internationales émanant de Madame le juge d'instruction Ancia et tendant à obtenir, spécialement, l'historique et les pièces justificatives des comptes ouverts auprès de l'ABN Bank à Zürich.

Par ailleurs, M. Mangé affirme ne pas savoir comment Madame Carla Galle aurait procédé pour insérer les liquidités, qu'il dit lui avoir remises, dans la comptabilité du SP ou des sociétés ou associations liées à ce parti. Il a laissé entendre que cet argent pourrait avoir été placé dans un coffre loué à la Codep, rue Haute, à Bruxelles.

M. Vandenbroucke dit avoir appris de Madame Linda Blomme, qui a succédé à Madame Carla Galle en mai 1991 en qualité de secrétaire national du SP, l'existence dans ce coffre d'une somme d'argent de provenance non définie. En 1993, il aurait ordonné à M.

Mangé de brûler cet argent, dont le montant, dit-il, lui était inconnu. Selon M. Mangé, il s'agissait de 5 millions de francs belges. M. Mangé n'aurait pas exécuté l'ordre reçu et aurait réinjecté cette somme dans une société qu'il avait créée avec son collaborateur M. Guido Triest, à savoir la S.P.R.L. Amadeus Consulting Company (A.C.C.).

M. Mangé a déclaré à propos de ces 5 millions de francs belges : "Pour moi, il s'agit d'une partie de 30 à 35 millions de francs que j'avais remis à (Mme Carla Galle) en 1989 et 1990 et provenant des commissions Agusta".

9. M. Cywie a déclaré avoir appris de certains responsables de la SpA Agusta qu'une commission correspondant à 0,50% du prix total du marché aurait été remise à M. Willy Claes, ministre des Affaires économiques, ou à son chef de cabinet, M. Delanghe, ce qui aurait valu à la firme Agusta une attitude conciliante du Bureau central des commandes de la défense (B.C.C.D.), au sein du département des Affaires économiques.

Suivant certains éléments de l'enquête, M. Willy Claes aurait eu, discrètement, à une date proche de la conclusion du contrat, une réunion en son cabinet avec M. Teti, ancien président de la SpA Agusta.

M. Cywie a fait aussi état dans ses déclarations d'une visite que M. Willy Claes aurait pu rendre, tout aussi discrètement, au cabinet de l'avocat Alfons Puelinckx. Il a été relevé ci-dessus que cet avocat aurait eu plusieurs contacts avec des responsables de la SpA Agusta.

10. Il apparaît des instructions parallèles de M. le conseiller à la Cour de cassation Fischer et de Madame le juge d'instruction Ancia que nombre de personnes, dont le nom même était inconnu à l'époque de la mise en accusation de M. le ministre Coëme, pourraient, soit être impliquées dans les faits de corruption paraissant avoir été commis dans le cadre du marché "Aéromobilité 1", soit être en mesure de fournir à leur sujet d'utiles renseignements.

Pour certains, des indices de culpabilité ont été retenus par les juridictions d'instruction; quatre inculpés sont en état de détention préventive : MM. Puelinckx, Wallyn, Mangé et Delanghe. Un cinquième, M. Cywie, l'a été jusqu'à hier 4 avril 1995. Bien d'autres ont été entendus comme témoins. De multiples recherches, vérifications, perquisitions, confrontations ont été effectuées.

L'exposé ci-dessus révèle que deux personnalités, les ministres Claes et Tobback, semblent à même de donner à la Justice des informations non négligeables. Depuis six à sept semaines, leur nom est cité, non seulement dans les déclarations recueillies par les enquêteurs, mais aussi dans la presse; eux-mêmes ont souhaité s'exprimer devant M. le conseiller à la Cour de cassation Fischer, ce qu'ils ont fait le 27 février dernier, mais aucune question n'a pu leur être posée, dès lors qu'aucun "acte d'instruction" ne pouvait être accompli à leur égard par ce magistrat.

B. - Les indices de corruption dans le cadre d'un ou de plusieurs autres marchés militaires.

11. Au cours de l'enquête relative au marché "Aéromobilité 1", il est apparu qu'à la suite de contacts entre M. Alfons Puelinckx et les bureaux du groupe Dassault à Paris, ce groupe aurait fait un "don" correspondant à un montant de plus de 60 millions de francs belges qui aurait été destiné en tout ou en partie au SP. Ces fonds auraient été versés, le 8 juin 1989, sur les comptes ouverts au nom de M. Wallyn auprès de l'ABN Bank à Zürich, selon les modalités suivantes : 30 millions de francs belges sur un compte et 5.131.632 de francs français sur un autre compte.

M. Wallyn a affirmé que ces fonds avaient ensuite été remis à M. Mangé pour le SP. M. Mangé conteste les avoir reçus, bien qu'il ait accepté de signer, le 25 juillet 1994, une attestation certifiant que ces fonds lui avaient été remis.

Selon M. Wallyn, M. Johan Delanghe, chef de cabinet de M. Willy Claes, était au courant de ce "don". M. Delanghe aurait participé à des réunions de concertation préalables avec MM. Puelinckx, Mangé et Wallyn.

Ce "don" pourrait être en relation, soit avec le marché "Agusta", soit avec d'autres marchés militaires, notamment, semble-t-il :

i) Le marché relatif au programme "Carapace" concernant l'acquisition de systèmes de contre-mesures électroniques (E.C.M.) pour les avions F-16 de la Force aérienne.

Ce marché, appelé "ECM F-16", aurait été conclu en mai 1989 par M. Guy Coëme, ministre de la Défense nationale, avec la firme française Electronique Serge Dassault (E.S.D.).

La proposition d'attribution de ce marché avait été approuvée le 28 avril 1989 par le C.M.C.E.S., dont M. Tobback faisait partie, après que M. Claes, ministre des Affaires économiques, eut, semble-t-il, exprimé "une nette préférence pour l'offre française", à savoir celle de E.S.D.

ii) Le marché "Mirsip" concernant la rénovation des avions Mirage de la Force aérienne.

Ce marché aurait été conclu à la fin de l'année 1989 par M. Guy Coëme avec la société anonyme SABCA, contrôlée par le groupe Dassault Belgique Aviation, et qui aurait eu comme sous-traitants la firme SAGEM et la firme française Avions Marcel Dassault.

Au sujet de ces deux derniers marchés aussi il serait utile de pouvoir entendre les ministres Claes et Tobback, ainsi que le ministre Coëme qui aurait conclu les contrats.

C. - Les indices de faux en écritures et d'usage de faux paraissant connexes à ces marchés.

12. Enfin, il est apparu au cours de l'enquête relative au marché "Aéromobilité 1" que des faux en écritures et usages de faux auraient pu être commis, vraisemblablement par M. Mangé, concernant des sociétés ou associations liées au S.P., par exemple la société anonyme Studin, et concernant la S.P.R.L. Amadeus Consulting Company, et que des fausses factures auraient pu être envoyées à une société française "Fere".

II. - Objet de la requête.

13. Pour les motifs qui viennent d'être exposés et eu égard à la probabilité que les Chambres fédérales soient dissoutes à très brève échéance, l'intérêt d'une bonne administration de la justice rend nécessaire et urgent qu'en relation avec les faits relevés ci-dessous, la Chambre des représentants ordonne que divers actes d'instruction soient accomplis dans les

conditions prévues par la loi du 3 avril 1995 à l'égard de certains anciens ministres.

La présente requête a pour objet de demander à la Chambre des représentants d'ordonner que les actes d'instruction indiqués ci-après soient accomplis à l'égard de M. l'ancien ministre Willy Claes. Deux autres requêtes en date de ce jour visent MM. les anciens ministres Louis Tobback et Guy Coëme.

14. Les actes d'instruction à accomplir à l'égard de M. Claes se rapporteraient

a) à des faits de corruption dans le cadre du marché "Aéromobilité 1" qui a fait l'objet du contrat conclu le 19 décembre 1988 entre l'Etat belge, représenté par son ministre de la Défense nationale M. Guy Coëme, et la Spa Augusta, représentée par son président M. Raffaello Teti, faits visés supra n's 1 à 10;

b) à des faits de corruption dans le cadre du ou des marché(s) militaire(s) ayant donné lieu au "don" correspondant à un montant de plus de 60 millions de francs belges, destiné apparemment en tout ou en partie au S.P., notamment dans le cadre des marchés "Carapace" et/ou "Mirsip", faits visés supra n' 11;

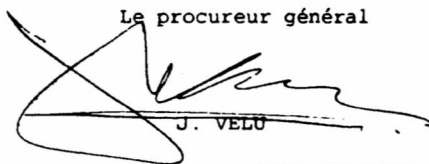
c) à des faits de faux en écritures et usage de faux paraissant connexes à l'ensemble de ces faits de corruption et visés supra n' 12.

15. Seraient ordonnés par la Chambre les actes d'instruction à charge et à décharge suivants, nécessaires à la recherche de la vérité :

- a) l'interrogatoire de l'intéressé
- b) l'audition de témoins
- c) les confrontations
- d) les perquisitions et visites domiciliaires
- e) les saisies
- f) les expertises
- g) la prescription de devoirs à des officiers de police judiciaire
- h) les commissions rogatoires.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, l'assurance de ma haute considération.

Le procureur général

J. VELU